

X. znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju 2023

Integriteta v vzgoji in
izobraževanju – izhodišče
za pravičnost in vključenost

Kongresni center Portus, Hotel Slovenija, Portorož
7. in 8. marec 2023

X. znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju 2023

Integriteta v vzgoji in izobraževanju – izhodišče za pravičnost in vključenost

Povzetki referatov in interaktivnih delavnic

Uredili: Katja Arzenšek Konjajeva in Petra Weissbacher

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala in založila: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavnik: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja

Ljubljana, 2023

Dostopno na: https://www.zrss.si/pdf/posvet_vvi_2023.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://cobiss.si)-ID [143680771](https://cobiss.si/143680771)

ISBN 978-961-03-0773-0 (PDF)

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Recenzenti

mag. Katja Arzenšek Konjajeva, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
dr. Branka Likon, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
dr. Mihaela Zavašnik, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
dr. Tatjana Ažman, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
mag. Marko Strle, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
mag. Vlasta Poličnik, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
mag. Polona Peček, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
Lea Avguštin, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
dr. Stanka Preskar, Zavod RS za šolstvo
dr. Ada Holcar, Zavod RS za šolstvo
Melita Jakelj, Zavod RS za šolstvo
Doris Kužel, Zavod RS za šolstvo
Petra Košnik, Zavod RS za šolstvo
mag. Klavdija Šipuš, Zavod RS za šolstvo
Sofija Baškarad, Zavod RS za šolstvo
mag. Renata Zupanc Grom, Zavod RS za šolstvo
mag. Špela Drstvenšek, Zavod RS za šolstvo
mag. Marijana Kolenko, OŠ Lava
Katarina Pajer Povh, OŠ Tončke Čeč
Tina Pajnik, OŠ Vide Pregarc
Rado Kostrevec, OŠ Trebnje
dr. Polona Gradišek, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

Programski odbor

mag. Katja Arzenšek Konjajeva, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje, vodja programskega odbora
dr. Vinko Logaj, Zavod RS za šolstvo
mag. Klavdija Šipuš, Zavod RS za šolstvo
dr. Mihaela Zavašnik, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
mag. Marko Strle, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje

Organizacijski odbor

Petra Weissbacher, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje, vodja organizacijskega odbora
Eva Valant, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje

Kazalo

Razpis.....	5
Program	7
Plenarno predavanje	12
Povzetki prispevkov	13
Predstavitev referatov I.....	13
Referati z interaktivno delavnico I.....	20
Referati z interaktivno delavnico II.....	24
Predstavitev referatov II.....	27
Predstavitev referatov III.....	34

X. znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju 2023**Integriteta v vzgoji in izobraževanju – izhodišče za pravičnost in vključenost**

Najnovejše raziskave osvetljujejo vlogo in pomen spodbujanja mladih k aktivnemu in odgovornemu delovanju v smeri krepitve pravičnejše družbe. Poudarjajo pomen vzgoje in izobraževanja o družbenih normah, vrednotah in etiki. Vzgojno izobraževalni zavod zagotavlja organizacijsko integriteto v skladu z načeli in cilji vzgoje in izobraževanja, pravnimi in etičnimi normami opredeljenimi v svojih aktih ter zagotavlja in izvaja kakovostni vzgojno-izobraževalni proces. V svojem delovanju in odnosih z deležniki deluje transparentno, uživa zaupanje, ugled in spoštovanje vseh deležnikov. Integriteta je celovitost, pravičnost, poštenost, odgovornost, profesionalnost, vključenost, vključujočnost, skladnost misli, besed in delovanja v okviru veljavnih norm in veljavnega prava. Je *skupek vrlin (pravičnost, poštenost, zmernost, transparentnost, ipd.), ki uravnava skladnost med besedami in dejanji ter umešča odsotnost neetičnega ravnanja* (Šumi, 2022).

Znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju 2023 je usmerjen v raziskovanje, proučevanje in udejanjanje različnih vidikov koncepta integritete in z njo povezanimi koncepti v vzgoji in izobraževanju. Ti vključujejo tako pravičnost, etiko, moralo, empatijo, solidarnost, medosebne odnose in povezovanje, kakor tudi različna področja integritete (osebnostna, institucionalna, akademska ipd.), pa tudi človekove pravice in identiteto posameznika.

Prispevki bodo usmerjeni v naslednja tematska področja**1. KAKOVOSTNA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ZA VARNO IN SPODBUDNO UČNO OKOLJE (osebnostna integriteta)**

- a. Na kakšen način se odražajo trajnost, možnosti za vsakogar in vključenost v vzgojnih in drugih načrtih vzgojno-izobraževalnega zavoda? Kako zagotavljamo pravičnost, dostojanstvo in odgovornost v načrtovanju?
- b. Kako delujemo, da otroci, učenci, zaposleni, zavodi in sistem pridobijo potrebna znanja in spretnosti za spodbujanje trajnostnega razvoja, miru in spoštovanja kulturne raznolikosti ter znanja o človekovih pravicah in državljanstvu sveta? V kolikšni meri so kurikul in učni načrti povezani z razvijanjem koncepta integritete? Na kakšen način dokumenti na nacionalni ravni na področju vzgoje in izobraževanja odražajo skrb za trajnost, vključenost in pravičnost? Kako krepimo integriteto učencev?
- c. Kakšno je poslanstvo učitelja? Kako se odraža? V kolikšni meri dosegamo poslanstvo? Kateri so vzvodi krepitve poslanstva na ravni sistema? Kako poskrbi za varno in spodbudno učno okolje? Na kakšen način zagotavljamo uresničevanje vizije na ravni zavoda? Kako poskrbimo za učno okolje, ki krepí integriteto učencev?

2. VLOGA IN POMEN JAVNIH, NEVLADNIH IN DRUGIH INSTITUCIJ PRI OZAVEŠČANJU O ETIKI, ODGOVORNOSTI IN PRAVIČNOSTI (organizacijska integriteta)

- a. Kako razumemo družbeno odgovornost, pravičnost in integriteto v VIZ? Kako oblikujemo učinkovite, odgovorne in odprte ustanove za spodbujanje načel pravne države na organizacijski ravni?

- b. Kako preprečujemo korupcijo in konflikte interesov na organizacijski ravni? Kako zagotavljamo etično ravnanje v skladu z avtorskimi pravicami in intelektualno lastnino?
- c. Na kakšen način inšpekcija v šolstvu prispeva k odgovornosti in pravičnosti vzgojno-izobraževalnega dela? Kakšen naj bo prispevek šolske inšpekcije v prihodnosti?

3. ETIKA VODENJA

- a. Kakšno je etično vodenje zaposlenih? Kaj vključuje? Kako se odraža? S katerimi vzvodi vodje in vodstvo (po)skrbijo za dobre odnose, empatijo, solidarnost in pravičnost do zaposlenih in med zaposlenimi? S katerimi etičnimi dilemami in problemi se srečujejo vodje v odnosu do zaposlenih in zaposleni med seboj ter kako jih rešujejo? Kako vodje in zaposleni delujejo med pričakovanji in etičnimi normami?
- b. Kako razumemo in živimo kulturo vključevanja in sodelovanja s starši, lokalno skupnostjo in drugimi ustanovami?

Vrste prispevkov

- a. **Znanstveni:** predstavitev izsledkov izvirnega raziskovalnega dela ali pregled najnovejših del o določenem predmetnem področju, ki prinaša nove sinteze, akcijsko raziskovanje;
- b. **Strokovni:** predstavitev že znanega, s poudarkom na uporabnosti rezultatov izvirnih raziskav in širjenju znanja, refleksije in analiza prakse akcijskega raziskovanja.

V prispevku se osredotočite na **predstavitev raziskovanja, proučevanja in udejanjanja na tematskih področjih na ravni oddelka/skupine/enote, zavoda ali sistema**. Predstavite lahko ugotovitve na podlagi sodelovanja in opazovanja deležnikov v vzgoji in izobraževanju, analize šolske dokumentacije, analize strokovnih razprav, izvedbe akcijskih raziskav in formativnega spremljanja in ocenjevanja. Usmerite se lahko na to, kako ravnatelji in strokovni delavci proučujejo in raziskujejo integriteto, kakšen vpliv ima to na učenje in na dosežke otrok in učencev ter zaposlenih. Na posvetu pričakujemo tudi predstavitve raziskav, ki se osredotočajo na **načrtovanje, sodelovanje, usmerjanje in (samo)evalvacijo, refleksijo ravnateljev in strokovnih delavcev za krepitev etičnih vrednot in pravičnosti**. Ob tem spodbujamo razpravo o različnih oblikah raziskovanja za skupno povezovanje, sodelovanje, eksperimentiranje, inovacije in razvoj vodenja vzgojno-izobraževalnega zavoda.

mag. Katja Arzenšek Konjajeva,
programska vodja

dr. Vinko Logaj,
direktor

Program

Torek, 7. marec 2023

9.00–10.00	Prijava udeležencev	
10.00–11.30	Uvod v znanstveni posvet	mag. Katja Arzenšek Konjajeva , Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
dvorana Colombo	Integriteta ravnatelja	dr. Vinko Logaj , direktor, Zavod RS za šolstvo
		dr. Robert Šumi , Komisija za preprečevanje korupcije
11.30–12.00	Odmor	
12.00–13.30	Predstavitve referatov I	
13.30–13.45	Odmor	
13.45–15.15	Referati z interaktivno delavnico I	
15.15–15.30	Odmor	
15.30–17.00	Referati z interaktivno delavnico II	

Sreda, 8. marec 2023

8.00–9.00	Prijava udeležencev	
9.00–10.30	Predstavitve referatov II	
10.30–11.00	Odmor	
11.00–12.00	Etika in integriteta na pragu umetne inteligence – vpogled v etične in normativne izzive (in priložnosti) v sistemu vzgoje in izobraževanja	dr. Polona Pičman Štefančič , Gartner Slovenija, Rea IT d.o.o.
dvorana Colombo		
12.00–12.15	Odmor	
12.15–13.45	Predstavitve referatov III	

Torek, 7. marec 2023, 12.00–13.30

Predstavitve referatov I

dvorana Cook

Integriteta je prvi pogoj za zaupanje	Jožica Frigelj, OŠ Ketteja in Murna
Integriteta in medosebni odnosi v kolektivu	Martina Žnidaršič, OŠ Miroslava Vilharja Postojna
Integriteta učenca v kontekstu šole	dr. Jernej Šoštar, OŠ Kašelj

dvorana Vespucci

Vzpostavljanje izhodišč za krepitev delovnih virov in delovne zavzetosti na treh osnovnih šolah	Tina Pajnik, OŠ Vide Pregarc in Sonja Strgar, OŠ Martina Slomška Vrhnika
Vloga vodstva šole v inkluzivnih praksah Erasmus+ projektov	Ivana Majcen in Mateja Žagar Pečjak, CMEPIUS

dvorana Amundsen

Multietnična identiteta kot ekskluzija mladostnika	dr. Nataša Meh Peer, Šolski center Velenje
Evalviranje pouka matematike pripomore k spodbudnemu učnemu okolju in doprinese k odličnim rezultatom	Lovro Dretnik, Gimnazija Moste
Integriteta predavateljev skozi oči študentov na Višji strokovni šoli, Šolski center Kranj	mag. Lidija Grmek Zupanc, Šolski center Kranj, Višja strokovna šola

dvorana Scott

Poslanstvo učitelja v 1. razredu	Marjeta Terbovšek, OŠ Vransko-Tabor
Nadomestna komunikacija pri športni vzgoji	Franc Oblak, Šolski center Velenje, Elektro in računalniška šola
Razširjeni program kot priložnost za razvijanje koncepta osebnostne integritete	Darja Korpnik, OŠ Vransko-Tabor

Torek, 7. marec 2023, 13.45–15.15

Referati z interaktivno delavnico I

Kako odločati v kočljivih situacijah?	Jelena Keršnik, Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje	Cook
Kako in zakaj naj šole oblikujejo značaj razmišljanja učencev in vplivajo na njihov kritični duh	Maja Vačun, OŠ Selnica ob Dravi	Vespucci
Raziskovanje, razvoj in uresničevanje integritete ravnatelja in učiteljev je pogoj za sistematično in trajno razvijanje integritete pri učencih	mag. Marijana Kolenko, OŠ Lava	Amundsen
Kako šola in učitelji podpirajo mlade pri krepitvi njihove integritete	mag. Klavdija Šipuš, Zavod RS za šolstvo	Scott

Torek, 7. marec 2023, 15.30–17.00

Referati z interaktivno delavnico II

Izbrane dejavnosti za ugotavljanje in obravnavanje integritete	mag. Marko Strle, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje	Cook
Mladi (z)a integriteo	mag. Katja Arzenšek Konjajeva, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje in Živa Kravanja Duh, dijakinja Gimnazije Koper	Vespucci
TIBI – kako si? Razpoloženske igralne kartice za doprinos k empatiji, samopodobi in čustveni pismenosti pri učencih	Katja Kumše, OŠ Louisa Adamiča Grosuplje	Amundsen
Inovativna učilnica za spodbudno, vključujoče in trajnostno učno okolje	Ana Cerar in Simon Konečnik, Šolski center Velenje, Elektro in računalniška šola	Scott

Sreda, 8. marec 2023, 9.00–10.30

Predstavitve referatov II

dvorana Cook

Od dobre komunikacije do reševanja konfliktnih situacij med učitelji in starši ter vloga ravnatelja

Janko Durič, OŠ Tišina

Izzivi sodelovanje izkušenih ravnateljev in novoimenovanih ravnateljev pri vzajemnem učenju

dr. Branka Likon, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje

Kodeksi etike v šolstvu

dr. Tomaž Grušovnik, Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem

dvorana Vespucci

Integriteta pri raziskovanju: predstavitev mednarodne raziskave in gradiv za srednješolce

dr. Roman Globokar, Matej Purger in Marko Weilguny, Teološka fakulteta, Univerza v Ljubljani

Zavedanje pomena nasprotja interesov v šolskem prostoru

Katja Mihelič Sušnik, Komisija za preprečevanje korupcije in dr. Simon Slokan, Inšpektorat RS za šolstvo

»Šolska inšpekcija« po šolski inšpekciji

dr. Simon Slokan, Inšpektorat RS za šolstvo

dvorana Amundsen

Vodenje za opolnomočenje – Krepitev varnega delovnega in spodbudnega delovnega okolja po modelu delovnih zahtev in virov

Andrej Kavčič in Tina Pajnik, OŠ Vide Pregarc

Pouk kot priložnost za razvoj dijakov z integriteto

Tanja Benčič Rihteršič, Srednja ekonomsko-poslovna šola Koper

dvorana Scott

Krepitev duševnega zdravja pri otrocih – pogoj za vključenost v sodobno družbo

Sanja Marn, OŠ Vransko-Tabor

Tek spoduja vedenje, védenje

Manja Majcen, OŠ Vransko-Tabor

Integriteta pri pouku v 1. triletju osnovne šole

Saša Mezek Zupančič in mag. Anita Smole, OŠ Vide Pregarc

Sreda, 8. marec 2023, 12.15–13.45

Predstavitve referatov III

dvorana Cook

Erasmus – tvoje življenje v enem letu	Mateja Todorovski, OŠ Dobje
Spoznavni dnevi – prvi korak pri integraciji dijakov v srednješolsko izobraževanje	Veronika Kotnik, Šolski center Ravne na Koroškem, Srednja šola
Integracija dijakov tujcev v vzgojno-izobraževalni proces na Srednji šoli Ravne	Zdenka Sušec Lušnic, Srednja šola Ravne

dvorana Vespucci

Kako na Ekonomski šoli Ljubljana zagotavljamo pravičnost in vključenost v projektu Erasmus+ »Mobilna Prešernova«?	Eva Zule, Ekonomska šola Ljubljana
Dijaki in trajnostni razvoj: med znanjem, medijsko promocijo in dejanji	Staša Slapnik, Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica

dvorana Amundsen

Izbira sodobnih oblik poučevanja študentov za razvoj kompetenc poštenega in odgovornega obravnavanja in obvladovanja poslovnih izzivov	Alenka Grmek, Šolski center Kranj, Višja strokovna šola
Spletna integriteta z roko v roki s splošno integriteto	Karin Mezek, OŠ Vide Pregarc
Integriteta od pike do kroga	Alenka Doria Peternel, OŠ Vojke Šmuc Izola

Sreda, 8. marec 2023, 11.00–12.00

Dr. Polona Pičman Štefančič, Gartner Slovenija / Rea IT, d. o. o.

Etika in integriteta na pragu umetne inteligence – vpogled v etične in normativne izzive (in priložnosti) v sistemu vzgoje in izobraževanja

O digitalizaciji govorimo že desetletje – z zaznavnimi uspehi. O umetni inteligenci pa, nasprotno, vemo zelo malo, pa vendar se zdi, da so od njenega razmaha minili prej meseci kot leta. Osnovne in srednje šole v ZDA se prav zdaj že začenjajo opredeljevati do problemov ohranjanja akademske integritete, ki jih odpira umetna inteligenca – ne, ker želijo biti korak pred svetom, pač pa zato, ker je problematika tam že postala pereča. Upravičeno je mogoče pričakovati, da se bo Slovenija izognila novim izzivom. Ne nazadnje si tega niti ne želimo. Smo pa lahko uspešnejši, če smo pripravljeni.

Torek, 7. marec 2023, 12.00–13.30

PREDSTAVITEV REFERATOV I

Dvorana Cook

Jožica Frigelj, Osnovna šola Ketteja in Murna Ljubljana

Integriteta je prvi pogoj za zaupanje

Izmed številnih opredelitev pojma integriteta sem za prispevek izbrala tisto, ki je po mojem mnenju za učitelja najpomembnejša: »Oseba z integriteto je oseba, ki govori to, kar misli, in dela to, kar govori, v skladu z moralnimi vrednotami in veljavnim pravom.« (<https://www.kpk-rs.si/delo-komisije/instituti/integriteta/>) Živimo v času, ko je razkorak med deklariranimi in dejanskimi vrednotami res velik, veljavno pravo pa obsežno in nepregledno. Osebne izkušnje mi potrjujejo, da je pri učiteljih često prisoten strah, da bi glasno povedali, kar mislijo, starši in vodstva šol pa pogosto posegajo v učiteljevo profesionalnost in avtonomijo ter ju z vsiljenimi ukrepi negirajo. Integriteto pa tako lahko izgubi tudi šola. Šola z integriteto ima namreč dobro vzpostavljen sistem za zaznavanje kršitev. Če ta sistem ne deluje, se kršitve razširijo in družba izgubi zaupanje v šolo in učitelja. Integriteta je pravzaprav prvi pogoj za zaupanje, odraža pa se v skladnosti med besedami in dejanji.

V civilni iniciativi Kakšno šolo hočemo smo k problemu pristopili aktivno in organizirali javno tribuno, s katero smo želeli artikulirati tiste vrednote, ki po širšem konsenzu definirajo učitelja kot dobrega učitelja. Uporabili smo participativno metodo World Cafe (Svetovna kavarna), ki temelji na ideji skupinske inteligence in v okviru katere udeleženci v več razpravljalnih krogih in majhnih skupinah izmenjujejo mnenja o temi skupnega interesa. Končne ugotovitve skoraj 70 udeležencev tribune se vizualno odražajo na različne načine, strnjene v skupni rezultat lahko dajo usmeritve fakultetam, ki izobražujejo bodoče učitelje, hkrati pa služijo osveščanju, zato so bile ponujene učiteljem v razmislek in ravnanje.

Na javni tribuni smo tako opredelili štiri najpomembnejše vrednote, rangirane po pomembnosti, ki definirajo dobrega učitelja, z integriteto osebnosti na prvem mestu. Ne glede na to, da je integriteta v teoriji ideal, bi moral vsak posameznik stremeti, da se mu čim bolj približa, saj se preprečevanje neetičnosti začne pri vsakem izmed nas.

Martina Žnidaršič, Osnovna šola Miroslava Vilharja Postojna

Integriteta in medosebni odnosi v kolektivu

Odnosi v kolektivu so zrcalo vodenja šole. Ali bo imel posameznik pozitivne ali negativne medosebne odnose, je odvisno od različnih dejavnikov. Izpostaviti velja osebnostne dejavnike, ki imajo vzrok v posameznikovi osebnosti. Uspešnost medosebnih odnosov je odvisna od skupka več dejavnikov. Dobri medosebni odnosi v kolektivu imajo pozitiven vpliv tako na šolo kot tudi na vsakega deležnika. So eden bistvenih dejavnikov, ki vplivajo na zadovoljstvo zaposlenih, uresničevanje delovnih nalog ter doseganje rezultatov. Izvirajo iz posameznikov in njihovih osebnostnih lastnosti, usmerjeni so v druge in so zelo pomembni za razvoj etike in morale. To zadovoljstvo je povezano z različnimi potrebami, kot npr. s potrebami po varnosti (zdravo in varno delovno okolje), socialnimi potrebami (odnosi s sodelavci,

podrejenimi in nadrejenimi, vključevanje v delovne time itd.), osebnostnimi potrebami (vključevanje v izobraževanja, ki so prilagojena potrebam posameznega zaposlenega in tudi tista, ki so pomembna za kolektiv kot celoto) itd. Integriteta je ena izmed najbolj zaželenih osebnostnih lastnosti tudi ko govorimo o medosebnih odnosih v kolektivu. Gre za odločenost, da se bo posameznik držal nekega t. i. univerzalnega moralnega in etičnega kodeksa. Osebna integriteta posameznika je povezana tudi s prevzemanjem odgovornosti za tisto, kar storimo ali povemo. Na medosebne odnose v kolektivu vpliva tudi šola sama z načinom vodenja. Pri tem pa se prepletata integriteta tako posameznika kot tudi širše skupnosti. Šola si mora za cilj postaviti čim bolj integritetno okolje (Kaj je integriteta? <https://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/integriteta-in-etika>). V okviru predstavitve referata se bomo, izhajajoč iz izkušnje vodenja in strokovnih izhodišč, osredotočili tako na pomembnost vodenja z integriteto kot tudi na to, kakšna je vloga posameznika v tem okolju in njegov vpliv na medosebne odnose med vsemi deležniki.

Dr. Jernej Šoštar, Osnovna šola Kašelj Ljubljana
Integriteta učenca v kontekstu šole

Da bi olajšali celostni razvoj otroka v okviru šole, je nujno, da vsaka šola vključuje tako komponento vzgojne predanosti kot tudi vzgojno komponento (Jelić idr., 2021; Meyer, 2002). Šola kot institucija želi učenca vzgajati z namenom spodbujanja moralnega in etičnega razvoja kot temelja za kasnejše razumevanje, empatijo, sodelovanje, povezanost in integriteto posameznika. Integriteta učencev v okviru vzgojne funkcije šole pomeni pravilno moralno sklepanje, prepoznavanje dobrega in zla, empatijo, čut za skupno dobro, odgovornost, iniciativnost, konstruktivno reševanje konfliktov, ustrezen postopek odločanja itd.

Glede na strukturo poučevanja in obnašanje strokovnih delavcev v šoli smo videli, na kakšen način lahko strokovni delavci v okviru šole prispevajo k moralni stabilnosti, avtonomiji, jasnosti, odločanju, čustvenemu razvoju in spodbujanju integritete učencev v celoti. Da bi to še bolj spodbujali v vseh izobraževalnih ustanovah, moramo upoštevati sodobna spoznanja etike, pedagogike, psihologije, ki se uporabljajo v teh okvirih. Vključevanje v izobraževalne sisteme, napredovanje v repertoarju veščin vsakega strokovnega delavca v šoli je zagotovo mehanizem, s katerim je mogoče doseči večjo psihološko zrelost udeležencev pedagoškega procesa. Spodbujanje moralnega razvoja in integritete učencev zahteva uporabo interaktivnih metod in oblik dela, ki morajo biti v skladu s starostjo učenca, razvojem ter potrebami učenca, uporabo sistema nagrajevanja in kaznovanja, uvajanja pravil in vedenja s sodelovanjem učencev pri oblikovanju teh pravil ter vključevanje staršev in drugih odgovornih institucij v šolsko življenje.

Dvorana Vespucci

Tina Pajnik, Osnovna šola Vide Pregarc Ljubljana, in Sonja Strgar, Osnovna šola Martina Slomška Vrhnika

Vzpostavljanje izhodišč za krepitev delovnih virov in delovne zavzetosti za oblikovanje učinkovitega delovnega okolja

Učiteljski poklic se spreminja glede na stanje v družbi. Zaradi novih izzivov, ki se pojavljajo v obliki (pre)zahtevnosti poklica in pomanjkanja delovne sile, smo se vprašali, kaj lahko storimo, da okrepimo obstoječo delovno skupnost. V prispevku so predstavljena izhodišča za krepitev delovnih virov in

delovne zavzetosti po modelu delovnih zahtev in virov. Izhajamo iz raziskav tujih avtorjev, ki so razvijali modele, s katerimi so ugotavljali, na kakšne načine delovni viri lahko napovejo delovno zavzetost ter kakšne so značilnosti delovno zavzetega delavca. Študije tujih avtorjev (Bakker, Demerouti, 2007, 2008) so pokazale, da so osebni viri (avtonomija, integriteta, ustvarjalnost) in delovna zavzetost ključni pri oblikovanju učinkovitega in zavzetega delovnega okolja. Ker smo hoteli ugotoviti, kakšno je stanje v slovenskih šolah, smo opravili raziskavo o osebnih virih in delovni zavzetosti med strokovnimi delavci na treh osnovnih šolah. Podatke smo zbrali z anketni vprašalnikom in intervjuji. V raziskavi je sodelovalo 75 strokovnih delavcev iz treh osnovnih šol. Vprašanja spletne ankete so se nanašala na stališča učiteljev do posameznih delovnih virov, intervjuji pa so raziskovali delovno zavzetost. Rezultati raziskave kažejo, da delovno zavzeti učitelji potrebujejo strokovno in čustveno oporo, različne oblike mreženja in možnosti za profesionalni razvoj, a jim primanjkuje časa za nadgradnjo in izgradnjo osebnih delovnih virov, ki vplivajo na učinkovitost izvedbe učenja in poučevanja. Pridobljeni rezultati nam omogočajo oblikovanje izhodišč za nadaljnje delo na organizacijski ravni in pri opolnomočenju učiteljskega delovnega okolja.

Viri:

Bakker, A. B., Demerouti, E. (2007). The Job Demands-Resources model: state of the art. *Journal of Managerial Psychology*, 22, 309–328.

Bakker, A. B., Demerouti, E. (2008). Towards a model of work engagement. *Career Development International*, 13, 209–223.

Ivana Majcen in Mateja Žagar Pečjak, CMEPIUS

Vloga vodstva šole v inkluzivnih praksah projektov Erasmus+

V definiciji vodenja je vodenje sposobnost vplivati, spodbujati in usmerjati sodelavce k želenim ciljem. Številne raziskave so pokazale (npr. Koren, 2007, v Hargreaves, 2003; Fullan, 2001), da je vodenje povezano z izboljšavami na šolah in dosežki učencev ter da je od uspešnosti ravnatelja kot vodje odvisna uspešnost vzgojno-izobraževalnega sistema v celoti. Mitchell (2015), ki identificira kriterije in kazalnike modela inkluzivne šole, med devetimi posebej izpostavi vodstvo šole, hkrati pa se značilnosti, vezane na vodstvo šole, pojavljajo še v viziji, pripravljenosti, pri čemer je jasno, da so kazalniki inkluzivne vzgoje in izobraževanja povezani s konstantno zavezo ravnatelja oz. vodstva šole k inkluzivnosti. V okviru spremljanja projektov in mobilnosti programa Erasmus+ smo pogosto zaznali, da se priložnosti za mobilnost največkrat daje učencem in dijakom, ki dosegajo boljše akademske rezultate, so neproblematični v smislu discipliniranja in nimajo posebnih potreb. Hkrati smo opazili, da obstajajo šole, ki v projekte in mobilnosti programa Erasmus+ načrtno vključujejo učence, ki so kakorkoli marginalizirani (slab socioekonomski položaj, priseljenko ozadje, učne težave, hendikep, posebne potrebe). Strokovni delavci teh šol pogosto poročajo o pozitivnih učinkih na omenjene učence po njihovi vključitvi v mobilnost – v smislu razvoja osebnosti, povečanja motivacije in tudi učnega uspeha. Spomladi 2022 smo na Centru za mobilnosti in evropske programe izobraževanja in usposabljanja RS (CMEPIUS) opravili spremljanja tekočih projektov (N = cca 150), s čimer smo želeli ugotoviti, koliko so mednarodni projekti, v katere so vključeni slovenski vrtci in šole, vključujoči in dostopni marginaliziranim skupinam otrok, saj je ena od primarnih prioritet programa Erasmus+ tudi vključevanje in raznolikost. Opravili smo krajše ankete s koordinatorji tekočih projektov, ki smo jim poslali anketne vprašalnike po elektronski pošti ali smo se z njimi pogovorili v živo oziroma po telefonu. Izmed spremljanj smo zbrali 28 primerov, ki smo jih v internem poročilu natančneje opisali. Namen

spremljanja ni bil raziskovalno usmerjen, zato je raziskovalna metodologija pomanjkljiva. Ugotovili smo, da strokovni delavci otroke v projekte vključujejo po različnih merilih: merilo je povezano z učenčevimi akademskimi sposobnostmi, »pridnostjo«, motivacijo (1), merilo je povezano s senzibilnostjo posameznega učitelja, ki lahko prepozna učenca z manj priložnostmi (2), ali pa meril ni in so v projekt vključeni vsi otroci v oddelku, v katerem poučuje koordinator projekta. Zaznana je vloga vodstva, ko gre za inkluzivne pedagoške prakse v okviru projektov Erasmus+ ter spodbujanje vseh skupin otrok v mednarodne aktivnosti. Prav tako smo zaznali, da strokovni delavci, ki so koordinatorji projekta, prepoznavajo tudi izključevalne prakse, za katere odgovornost pripisujejo vodstvu.

Dvorana Amundsen

Dr. Nataša Meh Peer, Šolski center Velenje **Multietnična identiteta kot ekskluzija mladostnika**

Namen raziskave je skozi osebno izkušnjo osvetliti situacijo identitete dijakov v multietničnih razredih Šolskega centra Velenje in pokazati, kako etnična pripadnost vpliva na identiteto mladostnikov, pripadnikov druge generacije priseljencev, ter prikazati vpliv etnične pripadnosti na inkluzijo, integracijo in ekskluzijo.

Raziskava ima velik vpliv na vedenje o življenju mladostnikov v multietničnih razredih Šolskega centra Velenje ter soočanju z njihovimi identitetnimi strahovi.

Metodološko je bila uporabljena antropološka metoda raziskovanja, za katero je značilna subjektivnost in koncepta: etnični kontekst in dinamika identitete mladostnikov.

Mladostniki se prilagodijo s postavljanjem mej, v katerih okoliščinah bodo uporabili attribute, vezane na etnično identiteto, v slovensko družbo se želijo integrirati, ne asimilirati, vendar doživijo ekskluzijo. Njihova identiteta je v inferiorni poziciji liminalnosti. (Medica, 2010) Mladostniki se prilagajajo situacijsko in variirajo v svojih identitetah (kulturne dvoživke), imajo občutek vmesnosti (liminalnost). Pomembno je znanje jezika, ki je pogoj za sprejetje v družbo. Pomembno je tudi poznavanje in spoštovanje družbenega in pravnega okvira družbe.

Ugotovitve so, da v multikulturnem stiku nastajajo novi kulturni vzorci: nove jezikovne forme in tvorbe – velenjščina (urbolektik), balkanska, turbofolk glasba kot povezujoči člen med etnijami, nov pristop obeležitve verskih praznikov, nastajanje novih vedenjskih vzorcev. Ustvarja se nova globalna kultura, ki jo mladostniki fleksibilno uporabljajo v različnih družbenih okoljih. »Hibridnost, fleksibilnost in fluidnost identitete so ključne značilnosti njihove identitete.« (Erjavec, 2015) Večina je multiplo integrirana in uporablja socializacijske dejavnike obeh kultur. (Medica, 2015)

Moralne vrednote v multietničnih razredih so strpnejše, bolj fleksibilne, bolj raztegljive, kar učitelj zgodovine doseže s predstavitvijo različnih ver, učitelj slovenščine pa s predstavitvijo različnih mitov in jezikovnih posebnosti južnoslovanskih ljudstev.

Govorimo o razumevanju kulturnih razlik in podobnosti, ki omogočajo sobivanje in sodelovanje med kulturami – kozmopolitizem ali ekskluzija?

Matematika je povsod okoli nas. Vsakodnevno se srečujemo z njo, odkriva nam obzorja in nas reši marsikatero zagato. Ker so matematična spoznanja med najpomembnejšimi dosežki civilizacije, je prisotna na vseh ravneh šolstva. V gimnaziji je obvezni predmet, za katerega je v učnem načrtu predvidenih 560 ur. Ker si učitelji prizadevamo, da bi se dijaki največ naučili in splošno maturo opravili s čim boljšim rezultatom, si želimo, da bi se tako dijaki kot mi sami kar najbolje počutili v sobivanju. V želji po takšnem pozitivnem okolju si prizadevamo, da bi ga ustvarili, saj v pozitivnem okolju lahko dijaki dosežejo veliko boljše rezultate in boljše znanje ter s tem pripomorejo h kvalitetnemu izobraževanju, ki odpira vrata nadaljnjemu šolanju.

V prispevku bo prikazano, kako si kot učitelj prizadevam vzpostaviti spodbudno učno okolje, v katerem se dijaki dobro počutijo, saj prispevajo k pozitivnemu vzdušju. Predstavil bom analizo rezultatov ankete, ki jo opravljam že vrsto let in ki vsako leto pokaže zelo primerljive rezultate zadovoljstva. Opozoril bom na posebnosti ankete in do kakšnih rezultatov pridemo med štiriletnim šolanjem. Z evalviranjem svojega dela lahko tako doprinesemo k stoddotnemu uspehu na maturi in dosežemo zavidljiv rezultat tudi glede prijav na matematični tabor, na katerem se z dijaki že vrsto let intenzivno pripravljamo na splošno maturo. Mesta za matematični tabor so namreč zasedena že v nekaj minutah.

Mag. Lidija Grmek Zupanc, Šolski center Kranj, Višja strokovna šola

Integriteta predavateljev skozi oči študentov na Višji strokovni šoli, Šolski center Kranj

V okviru vodenja kakovosti imamo v šoli različne e-anketne vprašalnike, ki jih je že pred časom pripravila komisija za kakovost na ravni Skupnosti višjih strokovnih šol RS. Študenti vsako leto ob zaključku izvedbe posameznega predmeta izpolnjujejo e-anketo o izvedbi predmeta in izvajalcih. Do nje dostopajo s spletne strani. Sestavljena je iz dveh delov. Najprej študenti posamezne trditve ocenijo številčno, v drugem delu ankete pa imajo možnost, da na posamezna vprašanja odgovorijo opisno. Rezultati številčnega dela ankete nato obdelamo v programu Evidenca. Ravnateljica ob koncu vsakega študijskega leta pošlje posameznemu predavatelju po e-pošti tako številčne kot tudi opisne rezultate anket zanj in primerjavo s povprečjem. V prvem, številčnem delu ankete, gre za vprašanja o pravočasnosti informacij pri predmetu, o študijskem gradivu, dostopnosti študijske literature, zahtevah po sprotne delu in sprotne preverjanju pri predmetu, o jasnosti razlage itd. V drugem delu ankete študenti odgovarjajo opisno predvsem na vprašanja, kaj je bilo pri posameznem izvajalcu predmeta dobro, pozitivno, v čem se poučevanje in pedagoško delo izvajalca najbolj odlikuje, ter na vprašanja, kaj je bilo pri predmetu pomanjkljivo in bi bilo treba izboljšati. Študenti lahko anonimno ocenijo, pohvalijo ali grajajo posamezne predavatelje. Omenjeno anketo je v študijskem letu 2021/22 izpolnilo 662 študentov. Za potrebe analize o integriteti predavateljev so bili pregledani in izbrani samo opisni odgovori študentov iz drugega dela ankete. Teh 32 izbranih odgovorov je bilo analiziranih v novembru 2022. Integriteta je prvi pogoj profesionalnega ravnanja predavateljev kot tudi prvi pogoj za osebno zaupanje študentov v predavatelja, to pa je temelj organizacije, v katero ljudje zaupajo. Izbrane podkategorije integritete so bile: zakonito, strokovno in etično ravnanje. Na podlagi podkategorij so bili izbrani omenjeni opisni odgovori študentov, ki so bili tudi interpretirani. Pridobljeni odgovori študentov o posameznemu predavatelju sicer pomenijo pohvalo ali grajo njegovih ravnanj. Pohvale določeno obnašanje predavatelja krepijo, graje pa morajo voditi k spremembam. Ravnatelj se na letnih

delovnih razgovorih pogovori s predavatelji o rezultatih anketiranja študentov, še posebej o izstopajočih, pridobi tudi njihov pogled na odgovore in predloge rešitev.

Dvorana Scott

Marjeta Terbovšek, Osnovna šola Vransko - Tabor

Poslanstvo učitelja v prvem razredu

Družba od učiteljev zahteva vedno več. S še posebno visokimi pričakovanji se srečujejo učitelji prvega razreda, ki učence vpeljujejo v vzgojno-izobraževalni proces. Na začetku šolanja se postavijo temelji, ki odločilno vplivajo na nadaljevanje izobraževanja pri učencu. Učitelj skozi izobraževalni proces pridobiva strokovno znanje, seveda pa so za delo v razredu pomembne tudi njegove osebnostne lastnosti. V prispevku predstavljam izsledke raziskave, v kateri sem ugotavljala, katere učiteljeve lastnosti so cenjene pri učencih prvega razreda in njihovih starših. Sodelovalo je 40 staršev in 20 učencev. V anketi sem starše spraševala, kaj pričakujejo od učiteljice v prvem razredu in katere osebnostne lastnosti učitelja so zanje najpomembnejše. Večina staršev je odgovorila, da so zanje najpomembnejše prilagodljivost, iskrenost in strokovnost. Od učitelja pričakujejo, da bo učence navdušil za učenje s pomočjo igre in ustvarjalnosti ter da vodi razred tako, da se učenci čutijo sprejete. Poseben izziv je bilo anketiranje prvošolcev. Potekalo je v obliki ustnega spraševanja. Večina učencev je odgovorila, da je zanje najpomembnejše, da je učitelj prijazen in da se z učenci dobro počuti. Odgovori učencev kot najpomembnejših deležnikov vzgojno-izobraževalnega procesa, so mi dali vedeti, da je pomembno, da je učitelj navduševalec, predan svojemu delu, in to moramo vsekakor zagotoviti svojim učencem.

Nadomestna komunikacija pri športni vzgoji

Slovenska zakonodaja slehernemu otroku omogoča, da se neposredno vključi v izobraževalni proces, ne glede na to, ali je to slovenski otrok ali otrok priseljencev. Naloga izobraževalne ustanove je, da otroke sprejme, izobražuje in jim pomaga pri tem. Odzivi okolice in učiteljev so pri tem različni, velikokrat so pogojeni z neznanjem oziroma nepoznavanjem resničnih dejstev, predsodki in pomanjkanjem informacij. Od učiteljev se pričakuje, da so strokovni, da ne širijo nestrpnosti, da širijo svojo medkulturno zmožnost ter da se izobražujejo na tem področju. Izkaže se, da je velikokrat glavni vir težav s stereotipi podkrepljen odpor do drugačnosti. V šoli se nenehno pojavljajo novi izzivi, in pomagati nekemu, da se bo počutil v naši sredini sprejetega, enakovrednega ter v svoji biti enkratnega in neponovljivega, je med največjimi. Otroci priseljencev pri izražanju in sporočanju potrebujejo pomoč ter različne izkušnje in možnosti, da se učijo. Dali smo jim priložnost. Nadomestna komunikacija (s slikami podprta komunikacija) je sistem komunikacije, ki ga uporabljamo pri urah športne vzgoje. Oblika komunikacije vključuje predstavitev nepoznanih besed s pomočjo sličic in videoposnetkov, ki dijakom priseljencev omogočajo učinkovito vzpostavljanje, oblikovanje in ohranjanje medosebnih odnosov ter pozitivno vplivajo na vključevanje v dejavnosti pri urah športne vzgoje. Razvijanje sporazumevanja s sistemi podporne in nadomestne komunikacije pri športni vzgoji so dijaki priseljenci dobro sprejeli.

Viri:

Bešter, R. (2009). Vključevanje imigrantskih otrok v izobraževalni sistem. *Razprave in gradivo: revija za narodnostna vprašanja*, 59, 90–114.

Medvešek, M. (2006). Vloga vzgojno-izobraževalnega sistema v procesu družbenega vključevanja/izključevanja potomcev priseljencev v Sloveniji. *Sodobna pedagogika*, 57, 124–147.

Sardoč, M. (2006). *Pravice otrok s posebnimi potrebami do inkluzivnega izobraževanja*. V Božidar Založnik (ur.), *Otroci s posebnimi potrebami: integracija in inkluzija*, 115–148. Nova Gorica: Melior, Educa.

Židan, A. (2004). *Za kakovostnejša družboslovna znanja: didaktični in znanstveni prispevki*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani.

Židan, A. (2009). *Vzgoja za evropsko demokracijo: vzgoja mladih za demokracijo v 21. stoletju*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani.

Darja Korpnik, Osnovna šola Vransko - Tabor

Razširjeni program kot priložnost za razvijanje koncepta osebnostne integritete

Razširjeni program osnovne šole daje priložnost za celostni osebni razvoj otroka. Predstavlja čas, ko smo z otroki lahko v aktivnem medsebojnem odnosu, poglobljenem spoznavanju, individualno naravnani komunikaciji in sproščeni interakciji. Učno okolje, dejavnosti, metode in cilji se prilagajajo potrebam posameznika oz. skupine in tako bistveno vplivajo na oblikovanje osebnostne integritete. Na osnovni šoli izvajam dejavnost razširjenega programa z naslovom »Zabavno možgančkanje«, v katerega se lahko vključijo učenci od 6. do 9. razreda. Temeljno vprašanje, ki si ga vedno zastavim pri načrtovanju ure, je, kako bom poskrbela za učno okolje, v katerem se bodo vsi učenci počutili dobro, sprejeto in zadovoljno, hkrati pa bodo razvijali vrline etičnega ravnanja v medsebojnem odnosu. Dejavnost vsakokrat poteka v štirih sklopih. V prvem sklopu posameznik nameni pozornost izvajanju vaj možganske telovadbe. V drugem delu se učenci osredotočajo na razvijanje lateralnega mišljenja. V tretjem delu krepijo sodelovalne sposobnosti in sposobnosti medsebojne komunikacije ter zaupanja. V četrtem delu se s pomočjo vaj za sproščanje ponovno umirijo in zazrejo vase. Pri urah so učenci aktivni, razmišljajo izven okvirov, krepijo lateralno mišljenje, dajejo ideje in v sproščenem vzdušju urijo timsko sodelovanje. Učitelj je v vlogi moderatorja, pomočnika in sodelavca. Učenci na nezavedni ravni izboljšujejo in krepijo samopodobo, samozavest, občutek do sočloveka in odgovornost za moralno ravnanje. V skupini, v kateri vlada zaupanje, se izražajo tudi osebne čustvene dileme, stiske, dvomi, ki jih ubesedimo in skupaj iščemo rešitve. Otroci veliko časa preživijo v šoli. Prav zato je pomembno, da ta čas odgovorno načrtujemo in vključujemo dejavnosti, ki krepijo celostno integriteto vsakega posameznika.

Torek, 7. marec 2023, 13.45–15.15

REFERATI Z INTERAKTIVNO DELAVNICO I

Dvorana Cook

Jelena Keršnik, Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje

Kako odločati v kočljivih situacijah

Ravnatelji in učitelji se velikokrat znajdemo v na videz brezizhodnih situacijah, ko nam predpisi velevalo eno, razum, srce ali pa želja po ohranitvi integritete drugega posameznika oziroma šole, pa nam vzbujajo dvom, ali je tako res najbolje za vse. Odločitev moramo sprejeti, vprašanje je, kako in kateri vidik prevlada pri odločanju. Kako naj se pedagoški delavec (ravnatelj, učitelj, svetovalni delavec idr.) odloči, ko se znajde v takšnem položaju? S kom naj se pogovori? Kako se soočiti z bremenom odgovornosti, ko smo razdvojeni med (vsaj) dvema poloma? V uvodu bom predstavila načrt integritete šole kot orodje notranje kontrole pri obvladovanju tveganj in preprečevanju nastanka koruptivnih dejanj in hkrati kot orodje, namenjeno krepitvi integritete zaposlenih. Predstavila bom postopek priprave načrta integritete naše šole in razloge za njegove spremembe skozi čas. Navedla bom konkretne primere iz svoje skoraj petnajstletne ravnateljske prakse, v kateri je bila na preizkušnji moja integriteta, integriteta sodelavcev ali šole. Primere bom umestila v register tveganj našega trenutnega načrta integritete. V zaključku teoretičnega dela bom predstavila povzetke zadnjih treh javno dostopnih poročil Komisije za preprečevanje korupcije o oceni korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete v slovenskih srednjih in osnovnih šolah. V delavniškem delu bodo udeleženci, razdeljeni v skupine, razpravljali o konkretnih primerih, ko je strokovni delavec (ravnatelj, svetovalni delavec, razrednik, učitelj) razdvojen med ravnanjem, skladnim z zakonodajo, in ravnanjem, ki zaščiti šolo ali posameznika pred usodnimi posledicami, ali pa je razdvojen med odločitvijo, koga v nekem postopku zaščititi, ko ni možnosti za situacijo win-win. Gre za mejne primere, ko situacija ni črno-bela, resnica pa se skriva nekje vmes. Udeleženci bodo ob koncu delavnic predstavili rešitve oziroma svoje mnenje.

Dvorana Vespucci

Maja Vačun, Osnovna šola Selnica ob Dravi

Kako naj šole oblikujejo značaj razmišljanja učencev in vplivajo na njihov kritični duh in zakaj

Šole imajo poleg drugih izobraževalnih institucij velik vpliv na to, kaj ljudje vedo. Izobraževanje temelji na pojmih »poučevanje« in »učenje«, pri čemer ni nujno (niti zaželeno), da prvo (vselej) poteka v smeri od učitelja do učencev in drugo v smeri učencev od učitelja, temveč je proces lahko tudi obraten ali še bolje – vzajemen. Hamlyn (Kotzee, 2018) ocenjuje, da je dober učitelj tisti, ki otrok ne prepričuje, naj verjamejo nekim resnicam oz. dejstvom, temveč jih nauči videti povezavo med resnicami in dokazi, ki jih imajo zanje. Program filozofija za otroke (FzO) je bil zasnovan prav iz prepričanja, da svet potrebuje ljudi, ki bodo znali bolje misliti družbo in svoj položaj v njej, zato je treba že otroke naučiti samostojnega in kritičnega mišljenja (Šimenc, 2018); razvoj dobrega mišljenja na ravni posameznika se namreč povezuje s širšimi družbenimi cilji (Kotzee, 2018). Vendar pa je poleg razvijanja veščin kritičnega mišljenja, ki je po eni izmed definicij »temeljno orodje raziskovanja, je kot tako osvobajajoča sila v vzgoji in izobraževanju ter močno orodje v osebni in družbeni življenju posameznika« (Rupnik Vec in Kompare, 2006), pomembno tudi razvijanje t. i. motivacijske komponente oz. kritičnega duha – želje in pripravljenosti, da bodo učenci te veščine prenesli v življenje in jih dejansko uporabljali. Šole oz. učitelji imajo namreč tudi posredno vlogo, da oblikujejo značaj razmišljanja učencev in naravo njihovih

intelektualnih vrlin (odprtost, radovednost, avtonomnost), pri čemer nikakor ni pod vprašajem poseg v integriteto ali avtonomijo razmišljanja učencev – slednji sta na ta način zgolj spodbujeni.

V referatu bomo predstavili značilnosti in pomen razvijanja kritičnega, ustvarjalnega, sodelovalnega in skrbnega mišljenja učencev, ki izhajajo iz programa filozofija za otroke (FzO). Predstavljeni bodo primeri dejavnosti omenjenega programa, ki poteka na OŠ Selnica ob Dravi že sedem let, in glavne ugotovitve izvajanja. Ker je za metodiko dela FzO značilen premik aktivnosti od učitelja k učencu, še bolj pa k skupnosti raziskovanja, bo referat zasnovan kot teoretična in praktična spodbuda za uvid, da je FzO prenosljiva na druge predmete znotraj osnovnošolskega kurikula in nujna za uporabo tudi pri njih.

Viri:

Bissachi, E. (2018). Filozofija in vprašanja v vzgoji in izobraževanju. *Filozofija na maturi*, 50(25), 72–83.

Bissachi, E. (2018). Vloga spraševanja pri poučevanju predmeta filozofija za otroke. *Analiza*, 22(3), 57–67.

Godinho, S. (2008). *Ali je to vprašanje: Strategije postavljanja in spodbujanja vprašanj: preizkušeni nasveti in zamisli za učinkovito poučevanje*. Ljubljana: Rokus Klett.

Hitchcock, D. (2022). Critical Thinking, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2022 Edition). V Edward N. Zalta in Uri Nodelman (ur.), forthcoming. Dostopno na <https://plato.stanford.edu/archives/win2022/entries/critical-thinking/>.

Hymer, B. in Sutcliffe, R. (2017). *Filozofija za otroke: zelo kratek uvod*. Ljubljana: Krtina.

Kotzee, B. (2018). Applied epistemology of education. V Coady, D. in Chase, J. (ur.). *The Routledge Handbook of Applied Epistemology*. London: Routledge.

Rupnik Vec, T. in Kompare, A. (2006). *Kritično mišljenje v šoli: strategije poučevanja kritičnega mišljenja*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Šimenc, M. (2018). *Nove prakse filozofije*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Vprašanja v podporo učenju. (2016). V *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Dvorana Amundsén

Marijana Kolenko, Osnovna šola Lava Celje

Raziskovanje, razvoj in uresničevanje integritete ravnatelja in učiteljev je pogoj za sistematično in trajno razvijanje integritete pri učencih

Integriteta je ena izmed najbolj zaželenih osebnostnih lastnosti tako v osebnem kot v poslovnem življenju. Osebna integriteta je navzven izražena skladnost posameznika v njegovih mislih, besedah in dejanjih ter njegovo etično ravnanje v vsakdanjih okoliščinah. Ravnatelji in učitelji imamo izjemno pomembno nalogo, da sistematično raziskujemo ter razvijamo lastno integriteto, se redno izobražujemo, preverjamo lastno integriteto ter iščemo možnosti razvoja integritete pri učencih. Izhodiščno raziskovalno vprašanje: »V kolikšni meri so ravnatelju in učiteljem dane možnosti raziskovanja in razvoja osebne integritete ter koliko možnosti namenijo razvoju integritete pri učencih?« V prvem delu bom predstavila raziskovanje in razvoj integritete na šolski ravni: kako iščemo možnosti za etična ravnanja ter katere možnosti uresničujemo in jih sistematično vpeljujemo v vsakdanje delo. Izpostavila bom nekaj najbolj učinkovitih in uspešnih primerov, ki nam dajejo pozitivne rezultate v ravnanjih tako učiteljev kot učencev. V nadaljevanju bom predstavila raziskavo, v kateri so

sodelovali strokovni delavci, kako iščejo možnosti razvoja integritete pri učencih od 1. do 9. razreda. Za raziskavo sem uporabila vprašalnik in izvedla intervjuje s člani razvojnega tima na šoli, ki ima pomembno vlogo pri sistematičnem uvajanju pozitivnih sprememb, predvsem pri iskanju možnosti in načinov, kako učitelje in učence motivirati za pravična in etična ravnanja. Zanimalo me je, katere aktivnosti strokovni delavci izvajajo z učenci pri pouku, pri urah oddelčnih skupnosti, v razširjenem programu, projektih, da pri učencih dosegajo najboljše rezultate, in s katerimi dokazi lahko to potrdijo. Predstavitev bom sklenila s konkretnimi predlogi, kako je možno sistematično graditi in razvijati integriteto pri učencih v šoli, katere spremembe pa bi potrebovali na sistemski državni ravni.

Dvorana Scott

Klavdija Šipuš, Zavod RS za šolstvo

Kako šola in učitelji podpirajo mlade pri krepitvi njihove integritete

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07) kot cilja vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji navaja tudi »spodbujanje zavesti o integriteti posameznika /.../ in vzgajanje za medsebojno strpnost, razvijanje zavesti o enakopravnosti spolov, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic in temeljnih svoboščin, razvijanje enakih možnosti obeh spolov ter s tem razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi«. Čeprav osnovnošolski učni načrti eksplicitno ne vključujejo koncepta integritete, pa njihovi cilji odpirajo številne priložnosti za obravnavo etičnih vprašanj in ključnih pojmov, povezanih z njim. Poleg pridobivanja znanja in pomena krepitve moralnega besednjaka mladih (Price-Mitchell, 2015), je ključno tudi delovanje v smeri bolj trajnostne in pravičnejše družbe. Zato mora učno okolje temeljiti na pravičnosti, sodelovanju in skrbi za drugega ter učencem omogočati razvoj v avtonomno, celovito in skladno razmišljujočo osebo, ki bo ravnala etično in v skladu z veljavnimi pravili. Biesta (2022) pravi, da bi morala biti temeljna in končna vzgojna skrb šole mlade podpreti, da bi lahko obstajali in delovali »v svetu« in »s svetom«. Svet, tako naravni kot družbeni, postavlja namreč meje in omejitve za to, kar lahko pričakujemo od njega in počnemo z njim; to pa je hkrati vprašanje demokracije in vprašanje ekologije.

V referatu bomo predstavili rezultate kvalitativne analize akcijskih in operativnih načrtov šol, ki v šolskem letu 2022/23 sodelujejo v projektu Krepitev integritete učencev v osnovni šoli. Ugotovitve temeljijo na presojevalnih kategorijah, ki vključujejo koncepte, povezane z razumevanjem integritete, in temah, ki so jih šole in učitelji pri predmetih, ki jih poučujejo, določili kot prednostne. Predstavljene bodo ugotovitve prvih opravljenih dejavnosti z učenci, ki jih povezujemo z diskusijo o »na svet osredinjenjem učenju« (Biesta, 2022), trajnostnosti (Bianchi, Pisiotis in Cabrera Giraldez, 2022) in na znanju utemeljenemu aktivnemu demokratičnemu državljanstvu (Westheimer in Kahne, 2004; Apple idr., 2022).

Viri:

Apple, W. M., Biesta, G., Bright, D., Giroux, H. A., Heffernan, A., McLaren, P., Riddle, S. in Yeatman, A. (2022). Reflections on contemporary challenges and possibilities for democracy and education. *Journal of Educational Administration and History*, 54(3), 245–262.

Bianchi, G., Pisiotis, U. in Cabrera Giraldez, M. (2022). *GreenComp The European sustainability competence framework*. Publications Office of the European Union.

Biesta, G. (2022). *World-Centred Education. A View for the Present*. 1. izd. London: Routledge.

Price-Mitchell, M. (9. 6. 2015). *Creating a Culture of integrity in the Classroom*.
<https://www.edutopia.org/blog/8-pathways-creating-culture-integrity-marilyn-price-mitchell>
Westheimer, J. in Kahne, J. (2004). What Kind of Citizen? The Politics of Educating for Democracy.
American Educational Research Journal 41(2), 237–269.
Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21, 105/22 – ZZNŠPP in 141/22),
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>

Torek, 7. marec 2023, 15.30–17.00

REFERATI Z INTERAKTIVNO DELAVNICO II

Dvorana Cook

Mag. Marko Strle, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje

Izbrane dejavnosti za ugotavljanje in obravnavanje integritete

Zaupanje, poštenost in integriteta so ključne lastnosti močne skupine. Visoko učinkovita skupnost ima nekatere edinstvene lastnosti, ki jo ločijo od drugih, in sicer učinkovitejše delovne prakse, medsebojno spoštovanje med vodji in člani ekipe, skupne vrednote in vizijo ter odprto in jasno komunikacijo. V interaktivni delavnici bomo raziskovali nekaj lastnosti uspešne skupnosti ob zavedanju, da je integriteta zanimiva platforma, na kateri lahko udeleženci analizirajo komunikacijo, izpopolnjujejo vodstvene spretnosti, razvijajo prilagodljivost in poudarjajo individualne osebnostne lastnosti. Preizkusili bomo izbrane dejavnosti, v katerih posameznik z integriteto izkazuje trdna moralna in etična načela, hkrati pa ravna pravilno, ne glede na to, kdo ga opazuje, in ne glede na posledice, povezane z njegovimi odločitvami. Vedno stori tisto, kar je prav, in zavrne tisto, kar je narobe.

Dvorana Vespucci

Mag. Katja Arzenšek Konjajeva, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje, in Živa Kravanja Duh,

dijakinja Gimnazije Koper

Mladi (z)a integriteo

Pravičnost, vključenost, medsebojni odnosi, empatija, solidarnost in družbena odgovornost so pojmi, o katerih se v zadnjih letih veliko razmišlja in govori. Najnovejše raziskave (npr. raziskava Integrity: [INTEGRITY-H2020-high-school-main-manual.pdf](https://www.integrity.eu/h2020-high-school-main-manual.pdf) ([h2020integrity.eu](https://www.integrity.eu))) osvetljujejo vlogo in pomen spodbujanja mladih k aktivnemu in odgovornemu delovanju v smeri krepitve pravičnejše družbe, s čimer se poudarja pomen vzgoje in izobraževanja o družbenih normah, vrednotah in etiki. Zgodbe mladih ljudi lahko služijo kot inspiracija za vsa etična dejanja, ki se postavijo po robu krivicam – od tistih, ki razkrivajo največje škandale, pa vse do tistih, ki ne dopustijo nasilja med vrstniki v učilnicah. V prispevku bo predstavljena ugotovitev na podlagi opazovanja učencev in dijakov v vzgoji in izobraževanju v časovnem obdobju dveh let (2019–2020) in analiza refleksije, namenjena odnosu dijakov in učencev do šolskega dela, sodelovanja in uporabe virov. Delo z otroki v razredu na zgodnji stopnji njihovega izobraževalnega razvoja jim lahko zagotovi znanje in spretnosti, potrebne za razumevanje, kako se odzvati, ko se soočijo s korupcijo in neetičnim vedenjem. Otroke je mogoče že v zgodnjem otroštvu poučiti o etičnih standardih, pričakovanih v javnem in zasebnem sektorju. Mladi lahko pomagajo spodbujati integriteto in so močni nosilci sprememb z razvojem inovativnih in učinkovitih rešitev v svojih skupnostih ob podpori nosilcev odločanja. Z vključevanjem mladih v boj proti korupciji lahko veliko pridobimo, medgeneracijsko sodelovanje pa je temeljnega pomena za doseganje solidarnosti, preglednosti, odgovornosti in zaupanja med državami, ljudmi in generacijami. Na delavnici bomo predstavili izhodišča in rezultate raziskave ter praktični trening za učenje o integriteti in za integriteto.

Viri:

Daróczi, G. idr. (2017). Young against corruption. Ljubljana: Transparency international. .

Šumi, R. (2022). Naša družba si zasluži, da integriteta postane standard. *Vzgoja in izobraževanje, ZRSŠ???*

Slokan, S. (2022). Z družbeno odgovornostjo in profesionalizmom do odličnega šolskega sistema. ZRSŠ

Kodelja, Z. (2022). Pravičnost v šolstvu in pandemija. ZRSŠ

[INTEGRITY-H2020-high-school-main-manual.pdf](https://integrity-h2020-high-school-main-manual.pdf) (h2020integrity.eu)

Dvorana Amundsen

Katja Kumše, Osnovna šola Louisa Adamiča Grosuplje

TIBI – Kako si? Čustvene kartice za večanje čustvene pismenosti

Čustvena pismenost kot ena temeljnih socialnih veščin pomeni dobro prepoznavanje čustev in razpoloženj pri sebi in drugih. S čustvenim opismenjevanjem pri otrocih krepimo poznavanje celotne palete čustev, ustrezno izražanje in prepoznavanje čustev, sprejemanje odgovornosti za lastna čustva, odpornost proti stresu in obvladovanje stresa, zmožnost za konstruktivno kritiko, osebnostno prožnost in odpornost, občutek lastne vrednosti in zdravo samozavest (1). Šolanje na daljavo je po raziskavah NIJZ (2) na otroke in srednješolce vplivalo v smeri slabšega duševnega zdravja. Poleg drugih težav so učitelji pri učencih zaznavali težave pri vzpostavljanju stika s sovrstniki ter tesnobo in impulzivnost. Strokovne smernice (3) za pomoč otrokom pri vračanju v šole in vrtce so navajale, naj bodo svetovalne službe prizadetim otrokom v pomoč in podporo tudi tako, da spodbujajo otroke, da svoje občutke opišejo in jih normalizirajo. Slednje je lahko izziv, saj imajo učenci pogosto slabo razvito čustveno pismenost, prepoznavanje lastnih čustev in razpoloženj je nizko. Kartice TIBI – Kako si? so avtorsko delo in odraz pristopa avtorice k navedeni problematiki, s katero se ukvarja že več kot petnajst let. S pomočjo čustvenih kartic se otroci ob opazovanju ilustracij, odgovorih na vprašanja in opisovanju svojih doživetij spoznavajo s široko paleto čustev in občutkov, večajo empatijo, detabuizirajo osebne stiske inboljšajo odnos do sebe in drugih. Na interaktivni delavnici si bomo izmenjali poglede na učenje socialnih veščin in čustvenega opismenjevanja kot ključni področji za razvoj zdravega posameznika. Kartice TIBI – Kako si? in možne načine uporabe bomo preizkusili na »lastni koži« ter kritično pogledali na prednosti, slabosti in alternativne načine uporabe čustvenih kartic.

Viri:

1: [https://www.zrss.si/wp-](https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/varno%20in%20spodbudno%20ucno%20okolje/2019-05-10-vkljucujoca-sola-4-zvezek.pdf)

[content/uploads/2021/varno%20in%20spodbudno%20ucno%20okolje/2019-05-10-vkljucujoca-sola-4-zvezek.pdf](https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/varno%20in%20spodbudno%20ucno%20okolje/2019-05-10-vkljucujoca-sola-4-zvezek.pdf)

2: <https://nijz.si/mediji/solanje-od-doma-po-mnenju-solskih-delavcev-vplivalo-na-kognitivne-sposobnosti-in-dusevno-zdravje-solarjev-in-dijakov/>

3: <https://www.zd-kranj.si/data/files/1589536403.pdf>

Dvorana Scott

Ana Cerar in Simon Konečnik, Šolski center Velenje, Elektro in računalniška šola

Inovativna učilnica za spodbudno, vključujoče in trajnostno učno okolje

Šolske učilnice še vedno ostajajo dokaj nespremenjen prostor, frontalno zasnovan in osredotočen na učitelja, kljub številnim raziskavam, ki spodbujajo k drugačnim zasnovam in načinom dela. Namen interaktivne delavnice je predstaviti primer drugačne zasnove učilnice, njenih prednosti in načinov

dela, ki jih spodbuja. Namen delavnice je predstavitev in razprava o alternativah na tem področju in udeležence spodbuditi k deljenju primerov dobrih praks ter k razmisleku o potrebah in možnostih za to v slovenskem vzgojno-izobraževalnem prostoru.

V prvem delu interaktivne delavnice bo predstavljena naša nova učilnica, ki je sledila ciljem spodbudnega učnega okolja, trajnostne naravnosti, možnosti za vsakogar in večje vključenosti dijakov v vzgojno-izobraževalnem procesu. Udeležencem delavnice bodo predstavljeni nastanek učilnice in cilji, ki smo jih zasledovali pri ustvarjanju. Učilnica s svojo skupinsko zasnovo spodbuja sodelovalno učenje in s tem razvoj kompetenc, spretnosti in veščin 21. stoletja. Skuša se približati različnostim dijakov že z izbiro raznovrstnih možnosti sedišč, naravnana je trajnostno, saj jo sestavljajo rabljeni in obnovljeni kosi pohištva. Udeležencem izobraževanja zagotavlja udobje in domače ter prijetno okolje, ki pozitivno vpliva na njihovo počutje.

V nadaljevanju delavnice bomo predstavili izkušnje učiteljev in dijakov z vidika vzgojno-izobraževalnega dela v inovativni učilnici (ugotovljene prednosti in pomanjkljivosti). Na enako vprašanje bomo skušali odgovoriti tudi z udeleženci delavnice, ki bodo o temi razpravljali v okviru dodeljene skupine in nato javno povedali svoja mnenja in morebitne zadržke ter predloge za nadgradnjo učilnice in pedagoškega dela v njej.

Sledila bo izmenjava izkušenj z udeleženci interaktivne delavnice o drugačnih načinih dela in učnih prostorih, ki so jih morda že preizkusili pri svojem poučevanju, ter rezultatih, ki so jih opazili pri tem. Razpravljali bomo tudi o idejah za bolj spodbudna učna okolja in možnostih njihove realizacije v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Sreda, 8. marec 2023, 9.00–10.30

PREDSTAVITEV REFERATOV II

Dvorana Cook

Janko Durič, Osnovna šola Tišina

Od dobre komunikacije do reševanja konfliktnih situacij med učitelji in starši ter vloga ravnatelja

Dobra komunikacija med učitelji in starši je pomembna za kakovostnejše življenje otrok v šoli in družini. Prizadevanja vodstva zavoda temeljijo na zavedanju pomena učinkovite komunikacije učiteljev in staršev za dobro njihovega otroka.

Ravnatelj se v podpori učiteljem in skupaj s starši zaveda pomena kvalitetne izmenjave informacij o učencu skozi vsa šolska obdobja. Če je ta iz različnih razlogov zmanjšana ali prekinjena, lahko učenec čuti njeno pomanjkanje.

Komunikacija zaposlenih s starši ob različnih okoliščinah: roditeljski sestanki in govorilne ure, strokovni sestanki, predstavitve, predavanja, pisna sporočila in neformalna srečanja – vključenost staršev v dejavnosti, prireditve, dogodke. Kakovost in intenzivnost sodelovanja je odvisna od obeh strani, med učiteljem in starši je pomemben partnerski odnos zaupanja. Učitelj se mora posluževati neposrednega odnosa, pri katerem bodo učitelj in starši v enakopravnem odnosu in iskanju skupnih rešitev. Ob pojavu nesporazumov ali konfliktov med učiteljem in starši so najpogostejši razlogi slaba komunikacija, občutki krivde ali strahu pri starših, pomanjkanje medsebojnega spoštovanja, nastrojenosti proti učitelju in šoli nasploh, ker se njihovemu otroku godi krivica. Učitelj pri tem pomaga staršem oblikovati realnejšo podobo o težavi ter jih razbremeni občutka krivde. Pomembna je podpora ravnatelja pri komunikaciji med učitelji in starši, pri odzivanju na konflikte. Njena vrednost je iskanje rešitev pri nastalih problemih in spreminjanje ljudi na bolje. Izpostavljam primere:

- nezmožnost primerne komunikacije med starši in učitelji povzroči zmedenost učencev – primer *Učenki*;
- nepoznavanje jezikovnih zvrsti in prijava na inšpektorat pri slovenščini – primer *Mat' kurba*;
- vmešavanje staršev v strokovno delo učitelja – primer *Nerazumevanje*.

Na predstavitvi bom prikazal različne tehnike kot podporo ravnateljev učiteljem pri reševanju konfliktov s starši, različne načine in tehnike komunikacije, argumentacije in iskanja kompromisov.

Dr. Branka Likon, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje

Izzivi sodelovanje izkušenih ravnateljev in novoimenovanih ravnateljev pri vzajemnem učenju

Mentorstvo novoimenovanim ravnateljem predstavlja sodelovanje kot obliko podpore pri konkretnih izzivih vodenja na začetku ravnateljstva. Skupno mreženje na srečanjih v Šoli za ravnatelje se prepleta s celoletnim sodelovanjem parov ravnatelj mentor in novoimenovani ravnatelj. Prispevek predstavlja pregled znanstvenih spoznanj o mentorstvu in mentoriranju ter svetovanju. V zadnjem desetletju literatura o sodelovanju izkušenih ravnateljev in ravnateljev ob začetku ravnateljstva poudarja pomen interaktivnega procesa med dvema strokovnjakoma (Bubb, 2019; Erčulj, 2021). Predstavljen bo pregled izzivov različnih načinov sodelovanja, ki jih orišejo nekatere raziskave v Sloveniji, ki naslavljajo vseživljenjsko učenje ravnateljev (Brejc idr., 2022; Arzenšek Konjajeva in Likon, 2021). V središču pa bo refleksija, raziskovanje lastne prakse ter kritično prijateljevanje in spodbujanje raziskovanja prakse. Pri presoji aktivnosti in podpore mentor pogosto tehta med empatijo in

solidarnostjo ob ponujanju »svojih« rešitev in etičnim delovanjem podpore v obliki skupne strokovne razprave z novoimenovanim ravnateljem ter spodbujanjem novoimenovanega ravnatelja, da sam poišče rešitve. Prispevek predstavlja raziskavo, ki temelji na razpravi v fokusnih skupinah mentorjev novoimenovanih ravnateljev. Raziskovalna vprašanja naslavljajo: 1) spremljanje delovanja novoimenovanega ravnatelja, 2) vseživljenjsko učenje in profesionalni razvoj mentorja in 3) razvoj interakcij pri iskanju rešitev (refleksija, reševanje problemov idr.). V referatu bodo predstavljene ugotovitve, ki nakazujejo nekaj možnosti za izboljšave interaktivnega procesa med dvema strokovnjakoma.

Viri:

Brejc, M. idr. (2022). *Vodenje in praksa profesionalnega učenja in sodelovanja v vrtcih in šolah*.

Ljubljana: Zavod RS za šolsvo.

Bubb, S. (2019). The mentoring of new headteachers/principals. *ECER Conference. Hamburg. (3.–6. september, 2019)*.

Erčulj, J. (2021). Mentorstvo kot priložnost za profesionalni razvoj novoimenovanih in izkušenih ravnateljev. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 19(1), 81–93.

Arzenšek Konjajeva, K., Likon, B. (2021). Svetovanje kot oblika podpore ravnateljem. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 19(1), 119–136.

Dr. Tomaž Gruškovnik, Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem

Kodeksi etike v šolstvu

Prispevek bo predstavil pomen kodeksov etike za vzgojno-izobraževalne ustanove. Poudarek bo na premišljevanju vloge kodeksov etike in njihovega pomena za razvijanje šolske kulture ter profesionalni in osebni razvoj tako delavcev v vzgoji in izobraževanju kot tudi učencev. Poudarek bo tudi na premisleku osnovne strukture in vsebine etičnih kodeksov, ki naj ostaja odprta, tako da neguje kritičnost in avtonomijo deležnikov, ne pa da predstavlja skupek pravil, po katerih se slepo ravnamo.

Dvorana Vespucci

Dr. Roman Globokar, Mateja Purgar in Marko Weilguny, Teološka fakulteta, Univerza v Ljubljani

Integriteta pri raziskovanju: predstavitev mednarodne raziskave in gradiv za srednješolce

Eden od fokusov mednarodnega projekta Integrity (<https://h2020integrity.eu/>) je bila tudi srednješolska populacija v različnih evropskih državah. V naši predstavitvi se bomo osredotočili na rezultate o poznavanju etike pri raziskovanju med slovenskimi srednješolci. Cilj raziskave je bil identificirati in ovrednotiti razumevanje integritete pri raziskovanju med dijakinjami in dijaki. Vprašanja so bila nastavljena tako, da bi odkrili siva področja, ki potrebujejo nadaljnjo razjasnitev in poglobljen študij. Predvsem smo bili pozorni na plagiatorstvo, nedovoljeno pomoč drugih, ponarejanje in druge oblike goljufij pri predstavljanju rezultatov; 90 odstotkov slovenskih dijakov je izjavilo, da niso prejeli nobenega izobraževanja s tega področja, ostali so odgovorili, da so imeli zgolj kakšno uro izobraževanja o tej temi. Posebnega predmeta oz. specifičnega izobraževanja niso imeli. Podobno je tudi v večini drugih evropskih držav. Tudi glede samega poznavanju etičnih pravil slovenski dijaki niso bistveno odstopali od vrstnikov v drugih evropskih državah.

Na podlagi raziskav in sivih področij smo sodelavci pri projektu Integrity razvili interaktivna gradiva za študente in dijake za poučevanje integritete pri raziskovanju. Slovenski del ekipe je bil soodgovoren za razvoj gradiv za srednješolce, zato so ta gradiva dostopna tudi v slovenščini. Cilj projekta je bil opolnomočenje srednješolcev z učenjem vrednot in načel preglednosti, poštenosti in odgovornosti. Predstavili bomo devet učnih sklopov, ki jih lahko uporabljamo v okviru različnih srednješolskih predmetov. Učni sklopi so naslednji: tehnologija, hitra moda, glasba, genetsko testiranje, prenos podatkov, umetnost in aktivizem, raziskovanje veselja, poskusi na živalih, epidemiologija. Pripravljena so učna gradiva za dijake in priročniki za učitelje. Pri vsakem učnem sklopu so predstavljeni učni cilji, ozadje in pomen določenega učnega sklopa ter predvideni potek učne ure. Prepričani smo, da so naša gradiva uporabna za spoznavanje temeljnih etičnih načel pri raziskovanju ter krepitvi celostne integritete naših dijakinj in dijakov.

Katja Mihelič Sušnik, Komisija za preprečevanje korupcije RS, in dr. Simon Slokan, Inšpektorat RS za šolstvo in šport

Zavedanje pomena nasprotja interesov v šolskem prostoru

Namen prispevka je prikazati pomen in dejanski vpliv nezavedanja in neizvajanja ukrepov v okviru morebitnih nasprotij interesov v šolskem prostoru. Osredotočili se bomo na posledice, ki jih zaznavata tako Komisija za preprečevanje korupcije RS kot tudi Inšpektorat RS za šolstvo in šport, predvsem pri postopkih imenovanja ravnateljev oziroma direktorjev vzgojno-izobraževalnih zavodov. Oba organa namreč vsako leto zaznata več primerov, ko posamezniki, ki bi se morali izločiti iz postopka imenovanja ravnatelja oziroma direktorja, tega ne storijo, posledično pa ni zagotovljena objektivnost in nepristranskost v postopku.

Prispevek temelji na pregledu literature in normativnih podlag, pri čemer so vključene tudi ugotovitve, ki so bile zaznane v raziskovalnem okviru oziroma pri neposrednem delu obeh organov. Tako bodo predstavljeni analiza nadzorov postopkov imenovanja ravnateljev/direktorjev vzgojno-izobraževalnih zavodov ter ukrepi in posledice zaradi nespoštovanja določb, ki urejajo nasprotje interesov.

Naša raziskava kaže, da v okviru postopkov imenovanja ravnateljev v več kot 30 odstotkih na letni ravni prihaja do ravnanj, ki izhajajo iz nasprotja interesov oziroma neupoštevanja dolžnosti izločanja iz postopkov, pri katerih obstajajo takšne okoliščine ali pa vsaj videz takšnih okoliščin. Posledice zaznanih kršitev pa so jasne – neobjektivnost in pristranskost v postopku, tudi nezakonitost postopka, prekrškovna odgovornost posameznika, neenakopravnost obravnave vseh kandidatov, dolžnost ponovnega odločanja, nezakoniti drugi ukrepi itd. Seveda pa je treba ob tem poudariti še, da so omenjena ravnanja posledično zmeraj tudi osnova za nezaupanje do okolja, ki izvaja takšne aktivnosti. Ugotovitve raziskave temeljijo na perspektivi in izkušnjah avtorjev, ki se z omenjenim področjem vsakodnevno ukvarjajo na normativni in operativni ravni. Glede na dejstvo, da podobnih prispevkov in analiz v Sloveniji (še) ni, bo sam članek pomembno prispeval k razumevanju pomembnosti omenjene vsebine tako na znanstveni, operativni in praktični kot tudi na normativni ravni. Osnovna premisa pa je, da sistem evalviramo v smislu odličnosti in kakovosti na omenjenem področju.

Dr. Simon Slokan, Inšpektorat RS za šolstvo in šport
»Šolska inšpekcija« po šolski inšpekciji

V družbeno odgovornih okoljih, v katerih se zavedajo, da je integriteta standard, usmerjajo procese v razvoj vključujoče in povezujoče družbe na vseh ravneh, pri čemer šolski sistem postavljajo kot temeljni (pod)sistem. Zavedanje pomena delovanja sistema vzgoje in izobraževanja v najširšem družbenem kontekstu, temelječem na razvoju, kakovosti, odgovornosti, transparentnosti in spoštovanju, je namreč temeljno tudi za razvoj inšpekcije za šolstvo. Kot družba še zmeraj delujemo po načelu »nagrada – kazen« oziroma tisto kar nam nekdo ne dokaže, da je narobe, je *de facto* prav. Omenjeno osnovno premiso družbe in šolskega prostora je treba spremeniti do točke, da je samo PRAV dejansko tudi pravilno/zakonito/profesionalno oziroma da je integriteta v družbi standard. V tistem trenutku se bomo kot družba zavedeli, da posebnih nadzornih mehanizmov, katerih vloga je permanentno represivnega značaja, ne potrebujemo, saj bodo samo okolje, sistem, družba naravnani v okviru zavedanja pomena in ravnanja v skladu z integriteto. Mnenje avtorja je, da bi že morali biti na tej točki, vendar izkušnje ob poznavanju tematike kažejo, da je zavedanje pomena še slabo. Prispevek temelji na pregledu literature in normativnih podlag, pri čemer so vključene tudi ugotovitve, ki so bile zaznane v avtorjevem raziskovalnem okviru oziroma njegovem neposrednem delu. Tako bo predstavljen koncept predlogov sprememb delovanja Inšpektorata RS za šolstvo in šport. Inšpektorat RS za šolstvo in šport že danes deluje kot družbeno odgovoren organ, usmerjen v zavedanje pomena integritete vseh deležnikov pri svojem delu. Težave nastopijo v dveh segmentih – a) nezavedanje sistema o pomenu družbene odgovornosti in integritete in b) normativni okvir, ki trenutno določa procese delovanja inšpekcije. Pri tem poudarjamo, da je normativni okvir preprosto spremeniti, spreminjanje ravnanja in zavedanja ljudi pa je dolgotrajen proces. Podlaga za vse je/bo integriteta kot standard; to pomeni najvišji profesionalni okvir sistema vzgoje in izobraževanja ter spoštovanje omenjenega sistema z zavedanjem njegovega pomena za vso družbo. Posledično omenjeni procesi privedejo, da inšpekcije za šolstvo (v takšnem okviru), ne bomo več potrebovali. Takratna služb (inšpekcija) bo tako morala izhajati iz koncepta kakovost, odličnost in pravičnost.

Dvorana Amundsen

Andrej Kavčič in Tina Pajnik, Osnovna šola Vide Pregarc Ljubljana

Vodenje za opolnomočenje – krepitev varnega in spodbudnega delovnega okolja po modelu delovnih zahtev in virov

Ravnatelj kot organizacijski in pedagoški vodja stremi k oblikovanju spodbudnega delovnega okolja. Strokovne delavce lahko prepozna kot socialno-emocionalni intelektualni vir, ki v procesu učenja in poučevanja razvija sodelovalno kulturo in s svojo integriteto sooblikuje delovno okolje. Izhajamo iz raziskav tujih avtorjev (Bakker in Demerouti), ki so oblikovali različne modele za raziskovanje učinkovitosti delovnih okolij. Pred dvajsetimi leti se je oblikoval model delovnih zahtev in virov izključno za poklice, v katerih prevladuje delo z ljudmi, kar pomeni, da je odnos postal delovna zahteva, integriteta učitelja pa delovni vir. Spremenili so se vzroki in intenzivnost stresa v poklicu učitelja. Namen prispevka je pokazati primer dobre prakse uvajanja načrta izboljšav, ki temelji na predpostavki, da ravnatelj lahko (ne)posredno vpliva na delovne zahteve, osebne vire in posledično na delovno zavzetost zaposlenih, kar pripomore k oblikovanju sodelovalnega in spodbudnega delovnega okolja. Načrt izboljšav na osnovni šoli je oblikovan po modelu delovnih zahtev in virov ter prikazuje primer

pedagoškega vodenja za sooblikovanje učinkovitega delovnega okolja, ki bi blažil negativne vplive ter krepil varno in spodbudno delovno okolje. V prispevku so predstavljene posamezne faze načrta in prvi rezultati, ki so nastali v prvem polletju šolskega leta. Izhodišča so nastala na podlagi analiz šolskih dokumentov, letnih razgovorov in intervjujev z učitelji. Rezultati prvega cikla so potrdili, da ravnatelj lahko vpliva na opolnomočenje strokovnih delavcev z optimizacijo delovnih zahtev in oblikovanjem varnega in spodbudnega delovnega okolja. Še več, ravnatelj lahko okrepi kanale za vzpostavljanje učinkovitega delovnega okolja, posredno vpliva na izgradnjo osebnih delovnih virov, povečuje mrežo delovne zavzetosti in krepí razvojno naravnost v smislu stalnih izboljšav na ravni šole in posameznika.

Viri:

Bakker, A., Demerpouti, E. (2008). Towards a model of work engagement. *Career Development International*, 13, 209–223.

Tanja Benčič Rihteršič, Srednja ekonomsko-poslovna šola Koper

Pouk kot priložnost za razvoj dijakov z integriteto

Ravnatelji, učitelji in drugi pedagoški delavci smo v procesu razvoja in vzgoje otrok ter mladostnikov pomembni deležniki. Pomembna so prizadevanja za napredek vsakega dijaka na področju znanja in veščin ter spodbujanje razvoja dijakovih vrednot. Eden izmed pomembnih ciljev vodenja procesa učenja in poučevanja je tako usmerjen v vzgojo učenca, dijaka – posameznika z integriteto. V literaturi zasledimo navedbe različnih možnosti, kako lahko učitelj pri pouku skupaj z dijaki sooblikuje priložnosti za razvoj integritete, kot na primer vključevanje integritete v oddelčno kulturo, oblikovanje slovarja vrednot ter raziskovanje in razpravljanje o različnih primerih iz zgodovine ali aktualnih dogodkov. Učiteljevo vedenje v skladu s predstavljenimi vrednotami v odnosu do drugih in okolja je za dijake lahko zgled. V praksi se kot izziv pojavlja raziskovanje, koliko priložnosti je dijakom ponujenih pri pouku za razvijanje odgovornega ravnanja do drugih v skupnostih in okolja in kakšne so. Prispevek tako naslavlja povezanost etike, morale in solidarnosti z ravnanji dijakov v smeri spodbujanja spoštovanja, strpnosti, pravičnosti in poštenosti. Temeljno raziskovalno vprašanje je usmerjeno v ugotavljanje mnenj dijakov o priložnostih, ki so ponujene pri pouku za razvijanje družbene odgovornosti in odgovornosti do okolja, ter mnenj dijakov o njihovem etičnem ravnanju. Podatki so zbrani z anketo, na vprašanja je odgovorilo 75 dijakov. Avtorica ugotavlja, v katerih primerih so po mnenju dijakov njihova ravnanja skladna z njihovimi besedami in pridobljenim znanjem. Ugotovitve kažejo, da velik delež dijakov ne pozna vsebinske opredelitve osebne integritete. Hkrati pa večina dijakov meni, da v vsakdanjem življenju zelo pogosto ravna skladno z moralnimi in etičnimi načeli tako glede odnosov do drugih v družbi kot glede njihovega odnosa do okolja. Mnenja dijakov o tem, kako pogosto so pri pouku ponujene priložnosti za razvijanje dijakov z integriteto in katere so te priložnosti, so različna. Na podlagi ugotovitev raziskave lahko izpostavimo osnovna izhodišča za izboljševanje pouka in soustvarjanje priložnosti za krepitev integritete dijakov.

Dvorana Scott

Sanja Marn, Osnovna šola Vransko - Tabor

Krepitev duševnega zdravja pri otrocih – pogoj za vključenost v sodobno družbo

Sodobni način in tempo življenja prinašata vsakodnevne izzive odraslim posameznikom in tudi že otrokom v času izobraževanja, kar se vedno bolj odraža na podobi celotne družbe. Posledično se močno spreminjajo tudi človekove notranje in osebne integritete. Nikakor ob vsem tem ne smemo zanemariti vpliva duševnega zdravja, ki vpliva na zgradbo celovitega, etično odgovornega posameznika in njegovo delovanje v družbi. Ravno duševno zdravje namreč postaja pogoj uspešnosti in prilagodljivosti na hitre spremembe, s katerimi se srečujemo na vsakem koraku. Kot specialna pedagoginja opažam v šolskem prostoru vedno več posameznikov brez prave identitete, občutka lastne vrednosti in s slabimi vrstniškimi odnosi, ki se težko lotijo izzivov razvoja pri psihosocialni rasti in jih obvladujejo.

Z namenom krepitev duševnega zdravja sem izvajala krožek »Dobro sem. Pa ti?«. Z različnimi preventivnimi dejavnostmi in delavnicami sem poskušala vplivati na optimalno psihološko delovanje ter aktivno socialno in ekonomsko participacijo vključenih otrok.

Učenci so krožek zelo dobro sprejeli in so radi prihajali na srečanja. Na nezavedni, sproščeni in njim prilagojeni ravni so razvijati veščine za večjo psihično odpornost in čustveno stabilnost, učili so se upravljanja s čustvi, iskanja pomoči, odločanja, reševanja problemov in dojemanja različnih načinov razmišljanja. Poskušali so opredeliti svojo odgovornost, na kaj imajo kot posamezniki moč vplivati in do katere mere. Ob sodelovanju v skupini so razvijali pozitiven odnos do vrstnikov, povečali so socialno vključenost, sposobnost empatije in dvignili raven čustvene inteligence.

Menim, da bo v prihodnje v osnovnih šolah treba načrtno bolj poudariti duševno zdravje mladostnikov. Posamezniki z okrepljenim duševnim zdravjem se bodo razvijali v zdrave in močne osebnosti, ki bodo lahko kljubovale spremembam in različnim vplivom. Prav tako pa bodo ti posamezniki tvorili družbo z integriteto, ki bo delovala v skladu s pravnimi in moralnimi načeli.

Manja Majcen, Osnovna šola Vransko - Tabor

Tek spoduja vedenje, védenje

V zadnjem desetletju se klici k bolj zelenim praksam kar vrstijo. Različne naravne katastrofe ter onesnaženje zraka, zemlje in vode kažejo, da so spremembe nujne, če želimo še nekaj stoletij živeti na modrem planetu. Vedno bolj se zavedamo, da se nam čas bivanja na Zemlji izTEKa. Zato na osnovni šoli Vransko - Tabor ves čas razmišljamo, kako nasloviti omenjeno problematiko, in skrbimo, da je šolski vsakdan učencev čim bolj »zelen«. Z izvedbo TEKa za podnebne spremembe smo učencem želeli poleg učenja o zelenih praksah omogočiti, da občutijo odgovornost do narave in okolice, v kateri živijo. Predstavili bomo, kako smo pri učencih z delavnicami razmišljanja o podnebnih spremembah spodbujali razvoj njihove osebne integritete ter družbeno odgovornost. Del slednje je tudi trajnostna naravnost in razmišljanje, ki smo ju lahko opazovali v izdelkih, ki so nastali po zamislih učencev. Svoja opažanja bom podprla z anketo petošolcev. Ugotovili smo, da učenci pravzaprav ne razmišljajo veliko o ekologiji in trajnostnem razvoju, da nimajo svojega mnenja, temveč se prilagajajo mnenju večine. Spodbudno pa je opažanje, da se je v učencih vzbudila empatija do okolja,

sodeč po ustnih povratnih informacijah, ki smo jih od učencev dobili v zaključnem delu dneva dejavnosti.

Saša Mezek Zupančič in Anita Smole, Osnovna šola Vide Pregarc Ljubljana
Integriteta pri pouku v prvem triletju osnovne šole

Integriteta posameznika se začne oblikovati že v otroštvu, v katerega uvrščamo tudi prvo vzgojno-izobraževalno obdobje. V prispevku bova predstavili, kako sva iskali in našli prostor za integriteto v prvem triletju osnovne šole. Naloga učitelja je, da deluje z zgledom in empatijo ter da pojme, povezane z integriteto, npr. odgovornost, poštenost, pravičnost, prepozna in jih poveže z učnimi cilji ter vnese v pouk. Pred izvedenimi dejavnostmi z učenci sva poglobili lastna teoretična spoznanja s področja etike, integritete in etičnega vodenja. Najino seznanjanje učencev z integriteto in razvijanje znanja, veščin in vedenj s tega področja je potekalo s pomočjo zgodb, slikanic, pravljic, igre vlog, socialnih in didaktičnih iger ter pogovorov. Iskali sva priložnosti, razvijali in načrtovali ter v spodbudnem in varnem učnem okolju preizkušali dejavnosti, ki krepijo integriteto učencev in se navezujejo na posamezna področja in elemente integritete. Izhajali sva iz obstoječih učnih načrtov. Ugotovitve sva povzeli na podlagi samovrednotenja učencev in učiteljic, kritičnega prijateljevanja, opazovanja učencev pri pouku, analize intervjujev z učenci ter formativnega spremljanja. Meniva, da je integriteta temelj kakovostnih medsebojnih odnosov. Na podlagi najinega raziskovanja lahko trdimo, da sva z načrtnim vključevanjem integritete pripomogli k boljšemu razrednemu vzdušju in socialnim odnosom med učenci. Učenca z načrtnim razvijanjem integritete učimo, da na podlagi lastnih izkušenj v prihodnjih situacijah spremeni svoje vedenje in odločitve. Hkrati se zavedava, da bodo učenci, ki so bili vključeni v dejavnosti, kmalu tudi zaradi tega postali odgovornejši državljani in bodo sprejemali pomembne osebne odločitve.

Sreda, 8. marec 2023, 12.15–13.45

PREDSTAVITEV REFERATOV III

Dvorana Cook

Mateja Todorovski, Osnovna šola Dobje

Erasmus – tvoje življenje v enem letu

Poslanstvo učitelja postaja vedno večji izziv. Zaposleni v vzgoji in izobraževanju se namreč dobro zavedamo velikega vpliva na to, v kakšne osebe se bodo razvili otroci, s katerimi se dnevno srečujemo. Smo torej soodgovorni graditelji, ko je govor o družbah prihodnosti, in vplivamo na to, kakšne družbe lahko pričakujemo v prihodnosti. Želimo vzgojiti odgovorne državljane sveta in svet, v katerem bosta prevladovala poštenost in medsebojno spoštovanje in v katerem bomo sledili moralnim normam. Na osnovni šoli Dobje razumemo, da so dogodki vsakdanjega življenja najboljše priložnosti za razvoj integritete posameznika. Zato smo se že pred leti odločili, da tovrstno učenje omogočimo ne le preko formativnega spremljanja, temveč s sodelovanjem v mednarodnih projektih programa Erasmus+. Ti namreč omogočajo pristen medkulturni dialog ter izdatno uporabo kritičnega mišljenja, ki imata pomembno vlogo pri izoblikovanju integritete. Predstavila bom, kako je delo na mednarodnem področju vplivalo na spremembe delovanja same organizacije. Osredotočila se bom na strokovne delavce, ki so z razvojem akademske integritete začutili potrebo po drugačni organizaciji učnega okolja in posledično učnih izkušenj. Tako lastnih kot učenčevih. Spregovorila bom o vzrokih teh sprememb, ki so omogočile poglobljen razvoj spretnosti za spodbujanje spoštovanja kulturne raznolikosti ter znanja o državljanih Evropske unije pri učencih.

Na koncu bom delila opažanja o vidnih spremembah, ki so se zgodile v organizaciji. Vključila bom izdelke ter videoposnetke učencev, ki izkazujejo visoko razvito osebnostno integriteto učencev. Prav tako bo prikazan instrument, s katerim uvajamo akademske standarde, ki ne temeljijo le na strokovni podkovanosti učitelja, temveč tudi na skrbi za osebnostno rast.

Viri:

Cmepius. (2018). *Valorizacijska konferenca: Pripovedujemo zgodbe – vpliv mednarodnega sodelovanja na osebni, strokovni in institucionalni razvoj* (interni vir).

Fedran, J. *Pomen načrtov integritete z vidika družbene koristnosti*. Pridobljeno 29. 11. 2022 s spletne strani [https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-](https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/03/Pomen_naartov_integritete_z_vidika_druAAbene_koristnosti_2.pdf.pdf)

[content/uploads/2018/03/Pomen_naartov_integritete_z_vidika_druAAbene_koristnosti_2.pdf.pdf](https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/03/Pomen_naartov_integritete_z_vidika_druAAbene_koristnosti_2.pdf.pdf)

Habič, M. idr. (2012). *Nacionalni sistem integritete v Sloveniji*. Trzin: Društvo Integriteta – Društvo za etičnost javnega delovanja.

OECD. *Education for Integrity*. Pridobljeno 22. 11. 2022 s spletne strani <https://www.oecd.org/governance/ethics/education-for-integrity-web.pdf>

Veronika Kotnik, Šolski center Ravne na Koroškem, Srednja šola

Spoznavni dnevi – prvi korak pri integraciji dijakov v srednješolsko izobraževanje

Prehod iz osnovne šole v srednjo je za mladostnika velika prelomnica. To je posebno opazno po obdobju dela na daljavo, pri katerem se kaže predvsem pomanjkanje socialne povezanosti. Povezati

dijake v razredno skupnost tako, da se ima vsakdo možnost izraziti ne glede na osebnost in sposobnosti, je velik izziv za učitelja, še posebej razrednika. Projekt Spoznavni dnevi so velik doprinos k delu razrednika, omogočajo nam prvi, najpomembnejši, osebni kontakt s posameznim dijakom. Omogoči nam, da vzpostavimo sodelovanje, ki temelji na spoštovanju vsakega, na spoštovanju različnosti, strpnosti in zaupanju. Projekt smo izvedli konec meseca septembra 2022, v dveh terminih, v trajanju dveh dni, in sicer na ČŠOD Peca. V vsaki skupini je bilo okoli petdeset dijakov in pet pedagoških delavcev. Pred odhodom smo se seznanili s potekom in pregledali gradiva, ki jih je pripravila svetovalna delavka. Razrednik lahko sam izbere gradiva, ki jih bo uporabljal, in se pripravi, kako bo to izpeljal. Pri projektu so sodelovali tudi animatorji ČŠOD Peca, ki so v sodelovanju s pedagogi izvedli svoje dejavnosti. Uporabljali smo različne metode, in sicer socialne igre, intervju, anketo, eksperiment in analizo ter opazovanje z udeležbo. Po končanem projektu smo na podlagi povratnih informacij dijakov in spremljevalcev izvedli strokovno evalvacijo: ovrednotili smo dejavnosti, interakcijo deležnikov in doseganje ciljev. Povratne informacije so pozitivne, zato bomo na teh temeljih gradili pot k osnovnemu cilju: čim boljša in čim hitrejša integracija posameznika v razred in izobraževalni proces. Zaradi uspešnosti projekta in njegovega sprejetja med dijaki je bil letos prvič izveden spoznavni dan tudi v SPI.

Zdenka Sušec Lušnic, Srednja šola Ravne

Integracija dijakov tujcev v vzgojno-izobraževalni proces na Srednji šoli Ravne

Slovenija je postala pomembno križišče migracijskih tokov. Posledično tudi na Srednji šoli Ravne v zadnjih desetih letih opazamo naraščanje vpisa tujcev iz jezikovnih okolij bivše Jugoslavije. Temelj uspešne integracije priseljencev, in to ne samo v šolsko življenje, temveč tudi v širšo lokalno skupnost, je obvladanje jezika okolja, torej slovenščine. Na šoli smo se iz leta v leto trudili izboljševati izobraževanje tujcev. Prišli smo do spoznanja, da se moramo integracije dijakov tujcev lotiti celovito in da je vanjo treba vključiti vse subjekte šole. Pri tem imajo še zlasti pomembno vlogo razredniki in učitelji, ki poučujejo v razredih, v katere so vključeni tujci. Da bi bila pot integracije tujih dijakov čim hitrejša in kakovostnejša, smo z razrednimi urami v ta proces vključili tudi oddelčne skupnosti, v katerih so tujci, s pomočjo projektnih tednov širšo dijaško skupnost, na konferencah pa s pomočjo osveščanja in opozarjanja na težave, ki so se pojavljale pri tujih dijakih, tudi vse pedagoške delavce.

V prispevku bom predstavila, kako poteka učenje slovenščine pri tujih dijakih v letošnjem šolskem letu. Skupino tujcev poučujeva dve slovenistki, delamo po učbeniku in delovnem zvezku z naslovom Čas za slovenščino 1 in 2, osem ur tedensko, strnjeno po dve ali tri ure.

Z dijaki tujci delam sistemsko, s kolegico se srečujeva enkrat na teden in usklajujeva delo ter mnenja, rešujeva probleme, sodelujeva pa tudi z ostalimi sodelavkami in sodelavci, ki poučujejo dijake tujce. Svoje delo ocenjujem kot zelo dobro, tudi dijaki so zavzeti za delo, ugotavljam še, da timsko delo, ki temelji na medsebojnem povezovanju oz. mreženju, prinaša boljše rezultate in kakovostnejše delo.

Cilj poučevanja dijakov tujcev je, da bi se čim prej in čim bolje naučili našega jezika in se tudi sicer dobro integrirali v naše okolje.

Prispevek izpostavlja pravičnost in vključenost kot izhodišče organizacijske integritete. Predstavlja primer prakse šole, ki si prizadeva omogočati vključevanje v projekte mobilnosti Erasmus+ vsem dijakom in s ciljem zagotavljanja pravičnosti pripravlja merila za izbor dijakov. Tako sledi tudi eni od prioritet programa Erasmus+ v obdobju 2021–2027, ki je prav vključevanje in raznolikost. Ekonomska šola Ljubljana je kot ambasadorica programa Erasmus+ v svojem projektu mobilnosti Mobilna Prešernova, ki je prepoznan kot primer evropske dobre prakse, poleg zagotavljanja kakovosti še posebej pozorna tudi na vključitev vseh prioritet EU v omenjeni projekt. V prispevku bomo predstavili, kako konkretno omogočamo vključevanje v projekt mobilnosti vsem udeležencem, od nadarjenih, ki lahko na mobilnosti dodatno razvijajo svoje talente, kot tudi tistim z manj priložnostmi. Od priprave meril za izbor dijakov prek transparentno izpeljanega izbora do priprav, za katere menimo, da so eden ključnih dejavnikov za uspešno izvedeno mobilnost. Prav tako projekt zmanjšuje razlike med dijaki naše šole, saj ti prihajajo iz dveh različnih programov, ki jih izvaja naša šola. Na podlagi analize poročil o izvedenih mobilnostih dijakov v zadnjih petih letih smo ugotovili, koliko vključenih udeležencev je bilo tistih z manj priložnostmi (s posebnimi potrebami, iz socialno ogroženih okolij, s težkimi družinskimi težavami, zdravstvenimi težavami, učnimi prilagoditvami idr.), s kakšnimi izzivi so se soočali pred mobilnostjo in med njo ter kakšno vlogo je imela pri tem šola.

Prispevek obravnava povezanost etike, morale in solidarnosti z ravnanji dijakov v smeri spodbujanja trajnostnega razvoja. Usmerjen je na proučevanje skladnosti med besedami in dejanji. Temelji na analizi podatkov, zbranih z anketnim vprašalnikom. Na vprašalnik je odgovorilo petinpetdeset dijakov iz dveh oddelkov drugega letnika izobraževalnega programa medijski tehnik. Vprašalnik je bil razdeljen na tri sklope. V prvem delu so bila vprašanja o poznavanju pojma trajnostni razvoj, različnih vidikov trajnostnega razvoja in o tem, kako dijaki zaznavajo aktualno medijsko promocijo za ravnanja posameznikov ter podjetij in organizacij za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Drugi del vprašalnika zbira mnenja dijakov glede njihovega vedenja pri nekaj izpostavljenih elementih trajnostnega razvoja (ločevanje odpadkov, trajnostna mobilnost in trajnostna potrošnja, varčevanje z energenti). Tretji del vprašalnika se nanaša na znanje dijakov o tem, kako pri pouku spodbujamo presojanje poštenosti svojega ravnanja za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Na podlagi odgovorov lahko ugotovimo, da precej nizek delež dijakov pozna širšo definicijo in različne vidike trajnostnega razvoja. Večina dijakov pozna aktualna prizadevanja (znanost in mediji) za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Visok delež dijakov meni, da se pogosto z besedami (in svojo dejansko namero v mislih) zavežejo odgovornemu ravnanju v vsakdanjem življenju. Obenem pa tudi veliko dijakov ob presojanju svojega ravnanja navaja, da samo občasno ravna v skladu s svojo zavezo. Na podlagi ugotovitev se kaže potreba za vnašanje izboljšav pri pouku za poznavanje različnih vidikov trajnostnega razvoja ter spodbujanje dijakov k pogostejšemu delovanju za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Šole sicer že kar nekaj časa (v različnih projektih) implementirajo omenjeno tematiko, vendar bi bilo smiselno, da bi v izobraževalnih

ustanovah potekalo več dejavnosti v sklopu posameznih predmetov tekom celotnega šolskega leta, ne zgolj v obliki projektov, ki se zaključijo v danem časovnem okviru.

Dvorana Amundsen

Alenka Grmek, Šolski center Kranj, Višja strokovna šola

Izbira sodobnih oblik poučevanja študentov za razvoj kompetenc poštenega in odgovornega obravnavanja in obvladovanja poslovnih izzivov

Katalogi znanj višješolskih študijskih programov predvidevajo, da študenti v okviru študija razvijajo tudi generične kompetence, kot npr. moralni in etični čut za poštenost, natančnost in vestnost pri delu. Predvideno je, da študenti generične kompetence razvijajo skupaj z razvojem strokovnih, poklicno specifičnih kompetenc. Namen prispevka je predstaviti, kako pri poučevanju ekonomije oz. poslovanja uporabiti sodobne in aktivne metode poučevanja ter formativnega spremljanja, da bi študenti poleg pridobivanja potrebnih strokovnih kompetenc razvili tudi generične kompetence, kar bi jim omogočalo odgovorno in učinkovito vključevanje v delovno okolje, življenje in skupnost. Predstavljeni bosta poučevalni strategiji študije primera in problemskega učenja družbene odgovornosti in etičnosti v poslovanju, predvsem na poslovnih področjih trženja, nabave in prodaje. Obe metodi se že desetletja uporabljata pri poučevanju tudi na področju prava in poslovnih ved. Ti metodi namreč uspešno povezujejo teorijo in prakso. S formativnim spremljanjem preverjamo, kako poučevanje oz. vzgoja poteka na intelektualni, čustveni in duhovni ravni. Študentom lahko zagotavljamo sprotno povratno informacijo, ne le učiteljevo, pač pa tudi lastno in medvrstniško. Za zagotavljanje na študenta osredinjenega poučevanja je treba upoštevati smernice o učenju, ki so podlaga za poučevanje, in sicer angažirati študente, poudarjati relevantnost učenja, izhajati iz izkustev študentov, vse študente enakovredno vključevati v učni proces, jasno definirati namene učenja, zagotavljati povratne informacije, razvijati odgovornost in samostojnost. K učinkovitemu uresničevanju omenjenih smernic zagotovo pripomore kakovostna informacijsko-komunikacijska infrastruktura na šoli, zlasti spletne učilnice. Ugotavljamo, da so problemi, ki jih moramo reševati v življenju, skupnosti in pri delu, vedno bolj kompleksni. Najlažje in dolgoročno najbolj učinkovito jih rešujemo z lastnim aktivnim vključevanjem, uporabo sodobnih tehnologij, odgovornostjo, sodelovanjem, prepletanjem znanj in veščin oz. interdisciplinarnim pristopom.

Karin Mezek, Osnovna šola Vide Pregarc Ljubljana

Spletna integriteta z roko v roki s splošno integriteto

Vzgojno-izobraževalne ustanove imajo velik vpliv na oblikovanje integritete posameznika. Poudarek je predvsem na preventivnih pristopih, ki jih učitelji s svojim zgledom posredujejo svojim učencem. V prispevku bom predstavila, kako sem raziskovala in vključila integriteto v oddelku četrtošolcev. Dandanes je uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije prinesla konkretne priložnosti pri izobraževanju in izboljšavah ljudi. Z uporabo te tehnologije pa se pojavljajo tudi tveganja in dileme o naravi realnosti in pravičnosti družbe ter naših odgovornostih. Učenci se bodo v prihodnosti srečevali z digitalizacijo in uporabo digitalne opreme tudi za šolske namene. Menim, da je pomembno, da učence seznanimo z etiko informacij, zasebnostjo in varnostjo. Ko dostopamo do informacij prek spleta, moramo prevzeti odgovornost za uporabo informacij, ki jih najdemo. Učitelji razmišljamo o načinih, kako usposobiti učence za odgovorne in etične vseživljenjske učence digitalne dobe. Spraševali smo se,

ali je spletna integriteta pomembna, kdo jo mora upoštevati in zakaj. Poleg tega pa smo razmišljali tudi, kaj sploh je integriteta, in iskali vzporednice s splošno integriteto. Ugotavljali in iskali smo vzporednice med dobrim uporabnikom spleta in dobrim državljanom. Integriteto in njen pomen smo usvajali ob številnih dejavnostih, in sicer s socialnimi igrami, pogovori, zgodbami, posnetki, iskanjem različnih informacij itd. Integriteto je treba vpeljati v razredno kulturo in z učenci sestaviti kriterije uspešnosti pri upoštevanju integritete. Na podlagi opazovanja učencev in spremljanja njihovega napredka sem ugotovila, da sta se v razredu izboljšala razredno vzdušje in vključenost posameznih učencev. Učenci so bili ves čas aktivni, delili so svoja mnenja in dajali predloge za izboljšanje integritete tako v razredu kot na spletu. Menim, da je pomembno, da učitelj najprej ozavešča ter upošteva lastno razumevanje pojma integriteta in nato s svojim zgledom predaja svoje znanje učencem. Učitelj mora s svojim zgledom nagovarjati učence k upoštevanju načel. Brez etičnega delovanja ni zaupanja in spoštovanja, pravega sodelovanja in dobrih rezultatov.

Alenka Doria Peternel, Osnovna šola Vojke Šmuc Izola
Integriteta od pike do kroga

Poleg staršev in domače vzgoje imamo pedagoški delavci pomemben vpliv pri tem, v kakšne osebe bodo otroci odrasli. Zato je naša dolžnost, da jih spodbujamo, da izpolnijo svoj polni potencial. Pri razvoju in vzgoji otrok so poleg učne snovi pomembne tudi vrednote integritete, ki pomagajo zrasti otrokom v odgovorne državljane. Integriteta je temelj spoštovanja človekovih pravic. Učencem smo učitelji zgled, od katerega črpajo znanje in vrline za življenje. Največ učnih priložnosti za tovrstno učenje se rodi v vsakdanjih dogodkih. Z učenci se pogovarjamo o prepisovanju pri testih, sprejemanju drugačnosti, spoštovanju, vračanju izgubljenih stvari, vrstniškem nasilju. Ob dogodkih, ki od nas zahtevajo integriteto, evalviramo. Tako se vprašamo: Kakšen odziv bi bil v tem trenutku pošten do vseh? V okviru razrednih ur smo opravili razredno raziskavo o razumevanju pojmov o integriteti in se lotili teme prepisovanja in vključevanja. Raziskava je kvalitativna in temeljila na fokusnih skupinah. Rezultati bodo predstavljeni kot strokovni referat na srečanju.